

DIALOGAS

2013 m. gruodžio 5 d.

ISSN 1392-1916

Nr. 45 (1064). Kaina 3,70 Lt

NEPRIKLAUSOMAS SAVAITRAŠTIS

Dvidešimt antrieji leidybos metai

Vytauto Vaičiūno nuotr.

Suderėjo, kad derėsis?

Mokymuisi derėtis – 20 mln. Lt

20 mln. Lt – tokio dydžio Europos Sąjungos (ES) struktūrinė parama 2010 metais buvo numatyta socialinio dialogo Lietuvoje skatinimui. Tie, kas pinigus milijonais skaičiuoja ne kiekvieną dieną, tokią sumą lengviau įsivaizduos žinodami, kad, pavyzdžiui, Radviliškio Lizdeikos gimnazijos, kurioje mokosi per 500 mokinių, metinis biudžetas – 3,2 mln. Lt.

Į mokyklos veiklas šiek tiek panašus ir minėtos ES paramos tikslas – ugdyti darbdavių, darbdavių organizacijų ir jų asociacijų, profesinių sąjungų ir jų susivienijimų socialinės partnerystės srities gebėjimus, tobulinti kolektyvinius darbo santykius, skatinti kolektyvinių sutarčių pasira-

šiemet pasirašytų kolektyvinių sutarčių Lietuvos švietimo sektoriuje gausa ištis džugina. Tačiau jų turinys didelio džiaugsmo nekelia. Kas slypi už profesinių sąjungų norų skatinti socialinę partnerystę?

šymą, informuoti ir šviesti profesinių sąjungų narius ir visuomenę apie socialinio dialogo plėtrą.

Po projektų konkurso, kuriam buvo pateiktos 53 paraiškos, buvo pasirašyta 19 darbdavių ir darbuotojų organizacijų pateiktų projektų sutartys. Joms skirtas 13,3 mln. Lt finansavimas.

0,85 mln. Lt finansavimą gavo ir Lietuvos švietimo profesinės sąjungos (LŠPS) projektas „Socialinės partnerystės plėtra ir kolektyvinių derybų skatinimas šalies švietimo sektoriuje“.

„Tai nemažas iššūkis mūsų profesinei sąjungai“, – metų pradžioje teigė LŠPS pirmininkas Audrius Jurgelevičius.

Susitarė tartis

LŠPS įgyvendinamas projektas artėja į pabaigą. Kokiais pasiekimais gali pasigirti jo vykdytojai?

„Labiausiai mus džugina, jog susitarėme, kad, savivaldybės tarybai ar savivaldybės administracijai darant sprendimus dėl švietimo reikalų, konsultuosimės tarpusavyje“, – „Dialogui“ sako viena iš pirmųjų Lietuvoje teritorinę kolektyvinę sutartį su vietos valdžia pasirašiusi Joniškio rajono švietimo darbuotojų profesinių sąjungų susivienijimo pirmininkė Dalia Žilevičienė.

Nukelta į 4 p. ➤

PISA 2012: kylame ar krintame?

Antradienį (12 03) Švietimo ir mokslo ministerijoje pristatyti 2012 m. atlikto tarptautinio penkiolikmečių pasiekimų tyrimo (PISA) rezultatai.

„Švietimo strategai turėtų griebtis už galvos: mūsų mokleivių skaitymo, matematikos ir gamtos mokslų pasiekimai akivaizdžiai žemesni ir už pasaulinį vidurkį, ir už kaimynų estų, lenkų bei latvių rezultatus“, – pavojaus varpais skambina portalas Delfi.

O štai Švietimo ir mokslo ministerija teigia, jog „tyrimas

atskleidė, kad Lietuvos penkiolikmečių matematinio, gamtamokslinio raštingumo ir skaitymo gebėjimų pasiekimai, palyginti su 2009 m. atlikto tyrimu, šiek tiek pagerėjo, ypač skaitymo gebėjimų srityje“.

Tai ką turėtume daryti – griebtis už galvos ar džaugtis, jog einame teisinga kryptimi?

Išsamiau apie mūsų penkiolikmečių žinias ir gebėjimus – kiltame „Dialogo“ numeryje.

„Dialogo“ inf.

Už visiems mokamas studijas – vienbalsiai

Praėjusį penktadienį (11 29) vykusiam Lietuvos universitetų rektorių konferencijos posėdyje švietimo ir mokslo viceministras Rimantas Vaitkus rektoriams pranešė, kad darbo grupė yra parengusi tris aukštojo mokslo finansavimo galimybių variantus.

AUKŠTASIS MOKSLAS 3 p.

„Mokykla 2013“ – jau ryt!

NAUJIENOS 3 p.

Aldona Vilkėlienė: Metų mokytoja, direktorė, profesorė

Alytaus muzikos mokyklos direktorė, Lietuvos edukologijos universiteto (LEU) dėstytoja, socialinių mokslų daktarė Aldona Vilkėlienė sako visus 2013-uosius, įskaitant ir vasarą, skyrusi mokslui, darbui.

ASMENYBĖS 5 p.

Tėvynės šviesoje nutrūkstantis dialogas

„Kažin ar po „Dialogo“ mirties dar turėsime ką nors tikrai, o ne formaliai nepriklausomo? Nebent tik nepriklausomybę nuo meilės, sąžinės, dvasios, išminties, sielos, dar – užspestų į kampą širdžių gausą, o pedagogai – ir nepriklausomybę nuo tautinės mokyklos, tikrojo pedagogų statuso įgyvendinimo“, – svarsto Vincas Lukša.

POŽIŪRIS 7 p.

Standartizuoti testai – pagalba tobulėjimui

„Kai vaikai mokosi pradinėje mokykloje, tėvai nelabai supranta, kokie iš tiesų jų atžalų pasiekimai. Tad iš testų naudos turėtų visi – ir mokiniai, ir mokytojai, ir tėvai“, – tikina Nacionalinio egzaminų centro direktoriaus pavaduotojas Pranas Gudynas.

8 p.

Apie mirtį ir išdavystę

„Aš stengiuosi savo proto neapkrauti, nes jis labai nusilpo, kai beviltiškai stengiausi perprasti rašinių vertinimo nurodymus. Gerai, kad draugė mane sudraudė: tai ne tavo galvei, pirmiau pakelk savo mąstymą į kitą lygmenį, tada imkis tokių tekstų. Verčiau mąstyk apie malonius dalykus. Taigi mąstau...“ – samprotauja Zita Alaunienė.

POŽIŪRIS 9 p.

Korupcijos šiemet šiek tiek mažiau

Antradienį (12 03) paaiškėjo, kad „Transparency International“ (TI) Korupcijos suvokimo indekso (KSI) 2013 m. tyrime Lietuvai skyrė 57 balus iš 100 galimų ir 43 vietą 177 šalių sąrašė. Pernai Lietuva gavo 54 balus ir užėmė 48 vietą iš 176 valstybių.

Šiamečiame KSI tyrime pirmąją Danija ir Naujoji Zelandija (91 balas), paskutinės sąrašė yra Afganistanas, Šiaurės Korėja ir Somalis (8 balai). Estijos KSI yra 68 balai (28 vieta), Lenkijos – 60 (38 vieta), Latvijos – 53 (49 vieta), Baltarusijos – 29 (123 vieta), Rusijos – 28 balai (127 vieta).

TI KSI yra vienas iš garsiausių pasaulyje korupcijos suvokimo tyrimų, parodantis, kaip įvairioms pasaulio valstybėms pavyksta kontroliuoti korupciją. Esama padėtis įvertinama konkrečiu skaičiumi šimto balų skalėje nuo nulio iki 100, kurioje 0 reiškia absoliučiai korumpuotą šalį, o 100 – labai skaidrią valstybę. Korupcijos mastą viešajame ir politikos sektoriuose vertina įvairių sričių ekspertai ir verslo lyderiai.

„Nors ekspertai šiemet geriau nei pernai įvertino sąlygas užsienio verslui skaidriai investuoti Lietuvoje, tačiau, lyginant su Vakarų Europa ir Europos Sąjunga, pažangos nepadarėme ir likome 20-oje vietoje. Pagal korupciją viešajame sektoriuje Lietuva ir vėl įvertinta gan prastai“, – sako „Transparency International“ Lietuvos skyriaus vadovas S.Muravjovas.

Papildomam lavinimui – 1200 Lt per metus

Lietuvoje beveik trečdalis gyventojų augina mokyklinio mažiau vaikų ir beveik visi jų – 95 proc. – skiria papildomų lėšų vaikų ugdymui po pamokų ir mokymosi priemonėms. Tokius rezultatus apie tėvų investicijas į vaikų lavinimą parodė „PZU Lietuva“ užsakymu atliktas visuomenės nuomonės tyrimas.

„Vyraujanti nuomonė, kad Lietuvoje švietimas yra nemokamas, nelabai atitinka realybės, nes tėvai tvirtina, kad jie kas mėnesį vaikų ugdymui išleidžia papildomų lėšų – net 88 proc. šeimų tam skiria iki 100 Lt, tai reiškia, kad per metus vieno vaiko lavinimui skiriama iki 1200 Lt. Mūsų tyrimas parodė, kad vaikų lavinimas šiandieninei šeimai atsieina nemažai“, – teigia „PZU Lietuva“ generalinis direktorius M.Jundulas.

Tyrimas parodė, jog iki 50 Lt per mėnesį papildomam vaiko lavinimui dažniau skiria mažesnes pajamas gaunantys rajonų gyventojai. 51–100 Lt – aukštesnio išsilavinimo bei aukštesnių pajamų miestiečiai. M.Jundulo manymu, tai galima paaiškinti tuo, jog miestuose papildomo ugdymo galimybių yra daug daugiau negu kaime. „Matyti, jog, nepaisant sumos, žmonės suvokia papildomo ugdymo svarbą ir skiria tam lėšų, priklausomai nuo savo pajamų ir teikiamos pasiūlos“, – sako draudimo bendrovės vadovas.

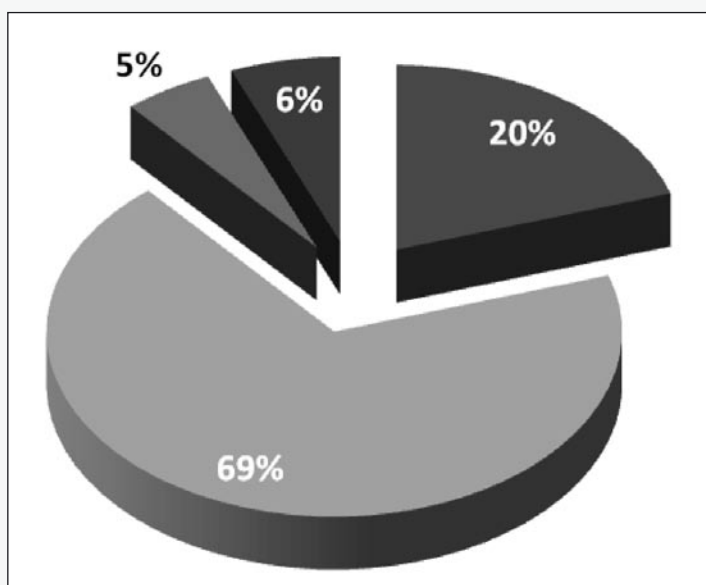
Apklausą 2013 m. spalio mėnesį atliko „Spinter tyrimai“.

APKLAUSA

Didžioji dauguma siekia dirbti įdomiai

Præjusią savaitę internetų (www.dialogas.com) klausėme: ar Jums pačiam / pačiai įdomios Jūsų vedamos pamokos?

20 proc. respondentų atsakė – taip, – kitaip nedirbčiau;
69 proc. – įvairiai, bet siekiu, kad būtų įdomios;
5 proc. – neįdomios, bet ne dėl mano kaltės;
6 proc. – koks skirtumas? Svarbu, kad už jas algą moka.

10 reformų, kad suklestėtume: pirmoji – švietimo

Nors Lietuva patenka tarp 37 proc. konkurencingiausių pasaulio šalių, jos konkurencingumas jau trejus metus „nejuda iš vietos“. „Swedbank“ banko ekonomistai įvardijo dešimt reformų, kurios galėtų iš esmės pakeisti situaciją šalyje.

Pirmoji reforma – švietimo. Siūloma skatinti konkurenciją tarp aukštųjų mokyklų, siekti didesnės integracijos su verslu ir trumpinti studijas.

„Visų šių sisteminių ydų pa-

sekmė – dauguma jaunuolių į darbo rinką įsilieja labai vėlyvame amžiuje. Sutrumpinus studijų trukmę atsisakant perteklinių atostogų ir užsiėmimų, o ne esminių kompetencijų ugdymo, būtų galima išspręsti besitraukiančios darbo jėgos problemą“, – praėjusį ketvirtadienį (11 28) spaudos konferencijoje sakė „Swedbank“ vyriausiasis ekonomistas N.Mačiulis.

Pasak jo, studijas Lietuvoje ilgina ir studentų atostogos. „Taip

Valstybės himnas mokyklose – kiekvieną pirmadienį

Šiandien (12 05) Kauno miesto politikai turėtų nuspręsti, ar patvirtinti Lietuvos valstybės himno giedojimo Kauno miesto bendrojo ugdymo mokyklose tvarkos aprašą. Tokio dokumento projektą miesto Tarybai pateikė Švietimo ir ugdymo skyriaus specialistai.

Aprašas, pasak jo rengėjų, nustato valstybės himno giedojimo mokyklose atvejus ir tvarką, siekia sukurti himno giedojimo tradiciją, puoselėti moksleivių patriotiškumą, skatinti gerbti oficialius valstybės simbolius.

„Himno giedojimo tradicija mokyklose kuriama kaip tam

tikra patriotizmo raiška, siekiant ugdyti mokinių pilietiškumą, ugdyti praktinius gebėjimus, kaip ir kada giedoti himną, gerbti jį ir kitus oficialius valstybės simbolius. Puoselėjant mokinių pilietiškumą siekiama, kad himnas palaipsniui būtų pradėtas giedoti mokyklose pradedant ugdymo procesą kiekvienos savaitės pradžioje. Taip pat siekiama, kad mokyklose pagarba himnui būtų puoselėjama nuo pradinių klasių“, – teigia aprašo projektas.

Jeigu Kauno politikai priims projektui, himno giedojimo klausimą dar privalės apsvarsty-

ti mokyklų bendruomenės: jos būtų įpareigosios parengti Valstybės himno giedojimo tvarką savo mokykloje. Jeigu tokiai tvarkai pritartų mokyklos taryba, tokį sprendimą savo parašu dar turėtų patvirtinti mokyklos direktorius.

Anot projekto rengėjų, tokios tvarkos projektui rengti buvo dėta daug pastangų: buvo rengiamas miesto istorijos mokytojų visuotinis susirinkimas, klausimą svarstė miesto istorijos mokytojų metodinis būrelis, konsultavo Vytauto Didžiojo universiteto akademinė bendruomenė, buvo kreiptasi į Švietimo ir mokslo ministeriją.

R.Šalaševičiūtė: vaiko teisės – žmogaus teisės

Artėjant Tarptautinei žmogaus teisių dienai (12 10), parlamentarė R.Šalaševičiūtė išplatino pareiškimą, kuriame teigia, kad 2013 m. spalio 4 d. Jungtinių Tautų (JT) Vaiko teisių komitetas paskelbė baigiamąsias pastabas dėl Lietuvos, kuri JT vaiko teisių konvenciją ratifikavo 1995 m. liepos 3 d., įsipareigojimų įgyvendinimo. „Deja, tenka apgailėstauti, tačiau daugelis JT Vaiko teisių komiteto pareiškimų pastabų Lietuvai kartojasi daugybę metų. Pagrindinis priekaištas Lietuvai – esame parengę daug

programų ir projektų, skirtų šeimai ir vaikams, bet neturime nuoseklios valstybės vaiko teisių politikos“, – sako parlamentarė. Pasak jos, privalome sukurti aiškius, nuo politinių vėjų nepriklausomus vaikų politikos pagrindus, stiprinti už vaikus atsakingas institucijas, imtis konkrečių priemonių, kad valstybės institucijos, dirbančios vaikams, būtų aprūpintos reikiamais žmogiškaisiais, finansiniais ištekliais ir techninėmis priemonėmis.

„Šiandienos mūsų politikų uždavinys – mokyti visuomenę

atsakingai elgtis su vaikyste ir paneigti prietarais pagrįstą baimę, kad vaiko teisių institutas neva demoralizuoja vaiką, daro jį nepaklusnų ir blogą. Privalome įgyvendinti dar 1959 metais Vaiko teisių deklaracijoje paskelbtą idėją, kad žmonija privalo duoti vaikui visa, ką ji turi geriausio. Ir nepamirškime – JT vaiko teisių deklaracija ir konvencija tiesiogiai išplaukia iš JT visuotinės žmogaus teisių deklaracijos ir Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių konvencijos“, – ragina R.Šalaševičiūtė.

Kaunas: pažeidimų nerado tik kas dešimtoje mokykloje

Kauno visuomenės sveikatos centro specialistai šiemet rugsėjo–lapkričio mėnesiais patikrino 71 Kauno miesto ir rajono mokyklą. Pažeidimų nerado tik 7-iose mokyklose.

Pavyzdžiui, mokyklos ugdymąją veiklą gali vykdyti tik turėdamos šiai veiklai leidimą – higienos pasą, kuris patvirtina, kad mokiniams mokykloje šiai veiklai sudaryta tinkama ir saugi aplinka. Tačiau Kauno mieste 11 mokyklų, Kauno rajone 6 mokyklos vykdo bendrojo ugdymo

programas vis dar neturėdamos leidimo – higienos paso veiklai.

Mokiniai iki 18 m. ugdymo procese gali dalyvauti tik patikrinę sveikatą ir pateikę vaiko sveikatos pažymėjimą. Tačiau 37-iose mokyklose ne visi mokiniai buvo juos pateikę.

Patikrinimų metu dažniausiai buvo nustatyti šie pažeidimai: netiekiamas karštas vanduo į prausyklos prie tualetų; prie valgyklos ir į kitas patalpas, nėra priemonių asmens higienai (tualetinio popieriaus, ran-

kų džiovintuvų arba vienkartinį rankšluosčių); netinkamas mokinių maitinimo organizavimas (nesuderinti valgiaraščiai, šalti ir šilti užkandžiai pateikiami ne pagal asortimento sąrašus, ne kasdien pateikiami vaisiai ar daržovės); drabužinės įrengtos mokymo klasėse ir mokymo kabinetuose; mokymo klasėse ir mokymo kabinetuose neįrengtos žaliuzės (užuolaidos), apsugančios nuo tiesioginių saulės spindulių; numatytos trumpesnės nei turi būti pertraukos.

Ekspedicijų atgarsiai

Vakar (12 04) Tuskulėnų memorialiniame komplekse (Vilnius) buvo pristatytos dvi ekspedicijos į lietuvių tremties vietas.

Garsus keliautojas, bendri-

jos „Lemtis“ narys G.Alekna šiais metais vadovavo bendrijos surengtai kapų tvarkymo ekspedicijai į Krasnojarsko kraštą ir Mažeikių r. Židikų Marijos Pečkaus-

kaitės vidurinės mokyklos ekspedicijai į Permės kraštą. Renginio metu savo pasakojimus dalyviai iliustravo ekspedicijų metu surinkta gausia vaizdo medžiaga.

Už visiems mokamas studijas – vienbalsiai

Trys variantai, vienas pasirinkimas

Praėjusį penktadienį (11 29) vykusiam Lietuvos universitetų rektorių konferencijos posėdyje švietimo ir mokslo viceministras Rimantas Vaitkus rektoriams pranešė, kad darbo grupė yra parengusi tris aukštojo mokslo finansavimo galimybių variantus. Pagal pirmą variantą siūloma gerinti pasiskolų už mokslą sistemą; pagal antrą – įvesti studijų įmoką, kurią mokėtų tik akademinių skolų turintieji, kitiems ją dengtų valstybė; pasirinkus trečiąjį variantą reiktų keisti Konstituciją, kurioje garantuojamas nemokamas mokslas gerai besimokantiems asmenims, ir įvesti fiksuotą studijų įmoką visiems. Įvedus studijų įmoką (SĮ), visi studentai mokėtų SĮ (jai padengti galėtų gauti valstybės paskolą), o likusią studijų kainos dalį dengtų valstybė. Papildomų valstybės lėšų neprireiktų – pirmaisiais metais būtų sutaupyta 21 mln. litų valstybės lėšų, kurios galėtų būti skiriamos valstybės paskoloms, socialinėms stipendijoms arba SĮ mažinimui.

Rektoriai, išnagrinėję siūlomų variantų trūkumus ir privalumus, vieningai pritarė trečiam variantui.

P.Baršauskas: SĮ visiems – socialiai teisingiausia

Prof. P.Baršausko nuomone, turint omenyje dabartinę ekonominę šalies situaciją, įvertinant valstybės galimybes remti aukštąjį mokslą, nedidelės studijų įmokos visiems yra geriausia esamo įstatymo pakeitimo alternatyva. „Ši alternatyva, nors ir netobula, yra socialiai teisingiausia. Visi studentai mokėtų nedidelį mokesť už mokslą, o didžiąją dalį paremtų valstybė. Mokestis būtų toks, kad neišgalintis jo mokėti žmogus galėtų pasiimti paskolą. Ar ją paskui grąžinti ir kaip, būtų nustatoma pagal socialinę padėtį, kitus faktorius“, – pasirinkimą argumentuoja P.Baršauskas.

Šiandien aukštosiose mokyklose studentai studijuoja labai nevienodomis sąlygomis – valstybės finansuojamose vietose (55 proc. visų studentų) besimokantieji už studijas nemoka nieko, o valstybės nefinansuojamose (45 proc. visų studentų) besimokantiejiems tenka mokėti net iki 21 tūkst. Lt.

LURK prezidento nuomone, mokamo visiems mokslo įvedimas užtikrin-

Už visuotinio mokesčio už mokslą įvedimą visų Lietuvos universitetų rektoriai balsavo vienbalsiai. Pasak Lietuvos universitetų rektorių konferencijos (LURK) prezidento Kauno technologijos universiteto (KTU) rektoriaus Petro Baršausko, toks atvejis rektorių konferencijos veiklos istorijoje – pirmasis. „Tai rodo, kad visi universitetai situaciją Lietuvoje vertina vieningai“, – sako LURK prezidentas.

tų universitetams galimybę kelti studijų kokybę. Valstybė būtų pajėgi finansuoti universitetus tokiu lygiu, koks yra dabar, o universitetai galėtų investuoti į laboratorijų atnaujinimą, išteklių gerinimą, patalpų renovaciją ir studijų kokybės kėlimą. „Esant tokiai sistemai būtų galima planuoti biudžetą ne porai metų į priekį, o ilgesniam laikui. Tai – skaidri sistema, atverianti daugybę galimybių“, – teigia KTU rektorius.

Tektų keisti Konstituciją

Jeigu Seime būtų sutarta, kad priimtinausias Mokslo ir studijų įstatymo pakeitimo variantas yra trečiasis, reiktų keisti Lietuvos Respublikos Konstitucijos nuostatą, kuri garantuoja nemokamą mokslą gerai besimokan-

tiems šalies piliečiams. „Tačiau ir visuotinai mokamo aukštojo mokslo sistemoje gabiausiems studentams būtų numatytos motyvavimo galimybės. Jie būtų skatinami įvairiais būdais – pavyzdžiui, valstybė galėtų atleisti studentą nuo paskolos grąžinimo, patys universitetai galėtų suteikti stipendijas geriausiems“, – svarsto LURK prezidentas.

Argumentus, jog mokamas mokslas gali paskatinti šalies studentus išvykti studijuoti svetur, P.Baršauskas vertina kritiškai: „Pagrindinė motyvacija mokytis vienoje ar kitoje aukštojoje mokykloje turi būti studijų kokybė. Lyginant su kitomis Europos Sąjungos šalimis, šiandien Lietuva skiria labai mažai išteklių vieno studento parengimui. Pasirinkę nemokamo mokslo alternatyvą, arba palikę viską taip, kaip yra, skurdinsime universitetus, nukentės studijų kokybė“, – teigia P.Baršauskas. Be to, – atkreipia dėmesį LURK prezidentas, – Lietuvoje mokestis už aukštąjį mokslą bus tikrai mažesnis, nei pragyvenimo išlaidos bet kurioje nemokamą mokslą garantuojančioje Skandinavijos šalyje.

Keisti mokėjimo už studijas tvarką ketinama nuo 2015 m.

Žitos Sligerienės nuotr.

NAUJIENOS

„Mokykla 2013“ – jau ryt!

Gruodžio 6–8 dienomis Lietuvos parodų ir kongresų centre LITEXPO vyks 3-ioji mokyklų įrangos ir mokymo priemonių paroda „Mokykla 2013“.

Parodoje bus pristatomos mokymo naujovės, alternatyvios ir tradicinės ugdymo metodikos, demonstruojamos ugdymo priemonės, mokyklų įranga, pristatomi pagrindiniai švietimo ir mokslo ministerijai pavaldžių institucijų vykdomi projektai. Vyks konferencijos, susitikimai, diskusijos, edukaciniai užsiėmimai bei kūrybinės dirbtuvės, o specialiai parodai sukurtoje interaktyvioje gamtos mokslų ir pasaulio pažinimo „Svajonių klasėje“ bus surengtos atviros pamokos, demonstruojančios, kaip mokymas(is) gali virsti tikru atradimu.

Šiemet parodoje per 80 įmonių ir įstai- gų pristatys produktus ir paslaugas, skir-

tas mokytojui, mokyklai ir mokiniui: nuo vadovėlių, uniformų, kanceliarinių priemonių, edukacinių žaidimų iki interaktyvių mokymo priemonių, naujausių gamtos mokslų, technologijų kabinetų įrangos, teleskopų, mikroskopų, elektroninių paslaugų mokykloms ir moksleiviams, alternatyvaus ugdymo metodų, tarptautinių moksleivių mainų galimybių, ankstyvojo kalbos ugdymo, mintino skaičiavimo metodikos ir kt.

Bus galimybė išbandyti mokymo naujoves patiems. Šių metų parodos akcentas – gamtos mokslai ir pasaulio pažinimas. Todėl specialiai parodai įrengtose interaktyviose gamtos mokslų ir pasaulio pažinimo „Svajonių“ bei SMART klasėse bus pristatomi netradiciniai gamtos mokslų mokymo būdus. Klasėse vyks atviros pamokos, demonstruojančios, kaip, naudojant nauja-

sias technologijas, galima paskatinti vaikus suvokti ryšius tarp įvairių disciplinų ir atrasti pasaulį kaip visumą, kuriame viskas siejasi tarpusavyje. Pamokos bus skirtos tiek mokytojams, tiek mokiniams ir jų tėvams.

Parodoje bus surengta daugiau nei 100 renginių, vyks 38 interaktyvios pamokos.

Tarp daugybės renginių, skirtų švietimo sektoriaus atstovams, „Mokykla 2013“ šiemet pristato švietimo vadovų forumą, suteikiantį išskirtinę galimybę mokyklų ir kitų ugdymo įstaigų vadovams pasikeisti mintimis apie lyderystę ir bendradarbiavimą švietime, pasidalinti savo gerąja patirtimi ir kasdieniais iššūkiais bei sužinoti, kuo dabar gyvena švietimas pasaulyje.

Parodos metu bus paminėtos garsios mokslininkės, pedagogės ir edukologės Meilės Lukšienės 100-osios gimimo

metinės. 5 salės galerijoje veiks šiai iškiliai asmenybei atminti skirta paroda.

Visus parodos „Mokykla 2013“ lankytojus, pradedančius ir patyrusius astronomus, žvaigždžių gaudytojus ar tiesiog svajotojus gruodžio 6 ir 7 dienomis parodos organizatoriai kvies pasižvagyti po vakarinį dangaus skliautą pro teleskopo akį! Juk parodos metu virš Lietuvos skries net kelios kometos! Ekskursijas po dangų (jei nelis, nesnigs ir nebus debesuota) iš LITEXPO kiemo ves teleskopų žinovai.

Pirmą kartą visas parodos dienas 3 salėje šurmuliuos „Linksmas miestas“, kuriame įsikurs mobilioji laboratorija, vyks edukaciniai renginiai, amatų dirbtuvės, Ypatingos mokyklos konkurso „Ieškok, atrask, išdrisk“ finalinis renginys, azartiškos varžybos ir linksmi koncertai.

Puslapyje – „Dialogo“ inf.

Suderėjo, kad derėsis?

► Atkelta iš 1 p.

Pasak jos, sutartyje numatyta, kad, priimant sprendimus, šalys konsultuojasi dėl daugelio švietimo darbuotojams aktualių klausimų: dėl švietimo įstaigų biudžetų ir jų darbo užmokesčio fondų dydžio; dėl mokinio krepšelio dalies, kurią gali perskirstyti savivaldybė, naudojimo tvarkos; dėl savivaldybės nustatomo mokesčio už ugdymą ikimokyklinio ir neformaliojo ugdymo įstaigose; dėl savivaldybės mokyklų tinklo formavimo principų ir konkrečių mokyklų steigimo, reorganizavimo ar likvidavimo; dėl klasių (grupių) komplektų skaičiaus nustatymo ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo mokyklose; dėl mokinių (vaikų) priėmimo į savivaldybės švietimo įstaigas tvarkos; dėl etatų normatyvų ir didžiausio leistino etatų skaičiaus švietimo įstaigose.

„Ši teritorinė švietimo sektoriaus kolektyvinė sutartis tarp socialinių partnerių pasirašyta siekiant gerinti švietimo darbuotojų ekonomines ir socialines sąlygas, stiprinti socialinę partnerystę Joniškio rajono savivaldybėje“, – teigia D.Žilevičienė. Ji pažymi, kad teritorinės kolektyvinės sutarties ruošimo projekte dalyvavo ir kelios rajono bendrojo bei ikimokyklinio ugdymo įstaigos. Jos ketina atnaujinti savo įstaigose sudarytas kolektyvines sutartis.

Sutartis – tai deklaracija

„Sutartis tai iš esmės deklaracija, kad visi rajono švietimo klausimai bus derinami ir sprendžiami kartu, nes tam atsirado teisinis pagrindas, – „Dialogui“ pripažįsta teritorinę kolektyvinę sutartį su Rokiškio r. savivaldybe bei rajono švietimo įstaigų vadovų asociacija pasirašęs Rokiškio švietimo profesinių sąjungų susivienijimo pirmininkas Erikas Gaigalas. – Ar mokytojams ir kitiems švietimo darbuotojams dėl to pagerės gyvenimas? Kol kas sunku pasakyti. Tiesiog atsiranda „mechanizmas“, kuris skatins socialinio dialogo plėtrą.“

E.Gaigalo nuomone, kol nacionaliniu lygmeniu neįvardyta, kas yra darbdavys, kol nėra šakos kolektyvinio susitarimo, labai sunku tikėti, kad teritorinė kolektyvinė sutartis bus svarbesnė nei įstaigos kolektyvinė sutartis.

Pasirašytos sutarties dideliu laimėjimu E.Gaigalas nelaiko. „Žinau, kad kitose savivaldybėse ne viskas einasi taip sklandžiai, todėl pergale laikyčiau šios sutarties kaip tokios atsiradimą“, – „Dialogui“ sako LŠPS pirmininko pavaduotojas E.Gaigalas.

Konsultuotis privalu

Darbo kodekso 23 str. įsakmiai nurodo, kad darbdavys privalo priimdamas sprendimus, galinčius turėti įtakos darbuotojų teisei padėčiai, konsultuotis su darbuotojų atstovais, o įstatymų nustatytais atvejais gauti jų sutikimą.

Darbdaviui privalomų pareigų sąrašas taip pat pareiškia nevilkinti kolektyvinių derybų, išnagrinėti darbuotojų atstovų pasiūlymus ir motyvuotai raštu į juos atsakyti, nemokamai teikti būtinausią informaciją darbo klausimais ir pan. Kam tuomet reikalingos dar sutartys, kurių turinys tik dubliuoja įstatymo nuostatas? Nejaugi teks sudarinėti sutartis ir dėl kitų įstatymų laikymosi?

Pasak A.Jurgelevičiaus, teritorinės kolektyvinės sutartys detali-

zuoja klausimus, dėl kurių darbdavių ir darbuotojų atstovai privalo konsultuotis. Taip pat numato konsultacijas reglamentuojančias procedūras. „Suprantu, kad nedidelės apimtys teritorinę sutartį pirmą kartą perskaičiusiam žmogui gali kilti abejonių dėl jos reikalingumo, – sako LŠPS pirmininkas. – Tačiau žinantiesiems, jog derybos dėl jų pasirašymo buvo nelengvos, tokių abejonių nekyla.“

Kaip elgsis ŠMM?

A.Jurgelevičius pažymi, kad iki projekto įgyvendinimo pabaigos teritorinės kolektyvinės sutartys bus pasirašytos su 11 savivaldybių. Sutartys bus sudarytos ir ne mažiau kaip 32 švietimo įstaigose. Taip pat bus įsteigtos 9 trishalės arba dvišalės tarybos. LŠPS vadovas tikisi, kad projektas padės Lietuvos švietimo sektoriuje suformuoti tarp darbdavių organizacijų ir darbuotojų atstovų stiprias socialinės partnerystės tradicijas.

Tačiau didžiausi išbandymai LŠPS laukia pačiame projekto įgyvendinimo finale. Mat LŠPS kartu su Lietuvos švietimo įstaigų profesine sąjunga parengė kolektyvinės sutarties projektą ir lapkričio 21 d. pateikė Švietimo ir mokslo ministerijai (ŠMM) siūlymą derėtis dėl švietimo šakos kolektyvinės sutarties pasirašymo. A.Jurgelevičius įsitikinęs, jog jei ŠMM priims siūlymą ir pasirašys sutartį, ji turės didelę istorinę reikšmę Lietuvos švietimo sektoriuje ir darys teigiamą įtaką kolektyvinių sutarčių pasirašymui teritoriniu ir įmonės lygmeniu.

„Kolektyvinės derybos – geriausias kelias spręsti susidariusias problemas. Tikimės, kad mums pavyks susitarti ir pagaliau Lietuvoje bus pasirašyta pirmoji šakos kolektyvinė sutartis“, – lūkesčiais dalijasi LŠPS lyderis.

Oponentai: tokie projektai – blogis

Metų pradžioje A.Jurgelevičiaus išsakyta įžvalga, kad ES finansuojamas projektas bus nemažas iššūkis profesinei sąjungai, pasitvirtino – karštos diskusijos dėl jo tikslingumo verda tarp pačių profesinių sąjungų aktyvistų. Ypač Lietuvos profesinių sąjungų portale www.lprofsajungos.lt. Vieni oponentai tikina, jog tokie projektai tapo gelbėjimosi ratu kai kuriems šalies profesinių sąjungų veikėjams, nes jų organizacijos neauga, stokoja pajėgumų veiklai plėtoti. Pasak vidinės opozicijos profesinėse sąjungose atstovų, projektai ir sutarčių pasirašinėjimai tėra darbuotojų gynimo imitacija, kai „profsajungiečiais save vadinantys žmonės nenori kovoti už dirbančiųjų interesus nei teismuose, nei rengiant akcijas arba streikus“.

Kitų kritikų nuomone, kol kas kolektyvinės sutartys tėra kažkieno sugalvota eilinių profsajungiečių „užbovinimo“ priemonė. Šie kritikai įsitikinę, kad darbuotojų atstovai turėtų ne sutartis pasirašinėti, o teismuose ginčyti Vyriausybės nutarimus ir Seimo įstatymus, kurie blogina dirbančiųjų darbo sąlygas, riboja jų teises ir varžo teisėtus interesus.

„Tokie projektai – tai blogis, kenkiantis tikrajai profsajungų funkcijai“, – tikina oficialiosios profesinių sąjungų pozicijos oponentai.

Interesas neslūgsta

Vis dėlto ES paramos pinigai yra ne mažiau už ideologines profesinių sąjungų vertybes svarbus veiksnys – į vasaros vidurį naujai paskelbtą kvietimą dalyvauti socialinio dialogo skatinimo konkurse atsiliepė 29-ios darbdavių ir įmonėse, įstaigose ar organizacijose įsteigtos profesinės sąjungos. Šiuo kartu jos pretenduoja į daugiau kaip 3,5 mln. Lt siekiančią paramą. Įdomu pastebėti, kad net 12 paraiškų autoriai – šalies švietimo sektoriaus atstovai. Kai kurių pretenzijos – ištisios įspūdingos. Antai nedidelės rajono mokyklos profesinė sąjunga teikia paraišką, kurioje nurodoma, kad „socialinė partnerystė ir jos įgyvendinimas skiriasi įvairiose šalyse ir regionuose“. Todėl „mokyklos profesinė sąjunga kartu su partneriais siekia padidinti socialinio dialogo kokybę, suaktyvinti regionuose socialinių partnerių įsitraukimą į socialinį dialogą, sustiprinti įstaigose darbuotojų atstovavimo ir gynimo funkciją, perimti iš užsienio šalių gerąją praktiką“. „Projektas įstaigoje yra būtinas, nes socialinio dialogo esmė yra švietimas“, – mįslingai argumentuoja paraiškos autoriai – ir projekto įgyvendinimui prašo skirti 150 tūkst. Lt.

Nors visų šio konkurso paraiškų vertinimas dar nepasibaigęs, jau aišku, kad paramos negaus mažiausiai 9 (iš 12) švietimo sektoriaus pareiškėjai.

Beje, paraiška mokyklėlės, kurios profesinė sąjunga užsimojusi už 150 tūkst. Lt „suaktyvinti regionuose socialinių partnerių įsitraukimą į socialinį dialogą“, praėjusią savaitę dar buvo neįvertinta.

Vytautas STRAZDAS,
„Dialogo“ apžvalgininkas

Zitos Šliogerienės nuotr.

Aldona Vilkelienė: Metų mokytoja, direktorė, profesorė

Alytaus muzikos mokyklos direktorė, Lietuvos edukologijos universiteto (LEU) dėstytoja, socialinių mokslų daktarė Aldona Vilkelienė sako visus 2013-uosius, įskaitant ir vasarą, skyrusi mokslui, darbui. Kad šie metai buvo geri, pedagogė, mokslininkė, vadovė teigia galėsimi pasakyti tik jiems pasibaigus – kai jos vadovaujama doktorantė sėkmingai apgins disertaciją, mokyklos darbuotojai laiku gaus atlyginimus, studentai jausis tvirtai prieš egzaminų sesiją ir A.Vilkelienės šeima, būdama geros nuotaikos, susės prie šv. Kalėdų stalo... „Tačiau to dar keletą savaičių reikia palūkėti“, – sako pedagogė.

2006 m. buvote įvertinta Metų mokytojo premija. Kaip manote, ar norint tapti geru mokytoju reikalingas pašaukimas?

Reikia mylėti žmogų, turėti kantrybės ir suprasti savo profesijos išskirtinumą.

Gal galėtumėte papasakoti, kuo skiriasi darbas mokykloje ir universitete?

Mokykla, kuriai vadovauju penkerius metus, yra mikrovisuomenė, trapus meno pasaulis šiandieninėje rūsioje realybėje. Jame direktorius turi balansuoti tarp racionalaus, ūkiško, skaičiuojančio ir planuojančio vadovo iki spontaniškai besidžiaugiančio ar nebijančio pasidalyti savo nerimu su kolegomis mokytojais. Muzikos mokyklą mokiniai lanko nuo penkerių metų, o vyriausiam suaugusiųjų skyriaus dalyviui – per penkiasdešimt. Šiuo metu turime 580 mokinių, kuriuos moko apie 50 pedagogų. Ma-

lonu, kad beveik pusė pedagogų yra Muzikos mokyklos auklėtiniai, beveik penktadalis jų baigė magistrantūros studijas Lietuvos edukologijos universitete. Nuo 1997 metų muzikos gali mokytis ir specialiųjų poreikių mokiniai, turintys įvairių sutrikimų. Tokiais atvejais muzikos mokymas derinamas su muzikos terapija.

Darbas universitete man leidžia pedagogikos teoriją, edukologijos mokslo tyrimus sieti su praktika. Žinodama nūdienos mokyklos aktualijas, studentams – būsimiesiems mokytojams – pateikiu pavyzdžių, probleminių situacijų sprendimo būdų.

Su kuo įdomiau dirbti – su vaikais ar su būsimaisiais mokytojais?

Dirbti savo darbą yra visada įdomu. Negaliu lyginti, nes abi grupės labai skirtingos.

■ Aldona Vilkelienė

Ko pati išmokstate iš savo studentų?

Mano studentai – būsimieji meno dalykų mokytojai. Džiaugiuosi, kad kiekvienais metais ateina sąžiningų, labai atviros širdies, kūrybingų žmonių, besidominčių savo būsimą profesija. Paskaitose kalbame apie ugdymo kasdienybę, kartu ieškome atsakymų, diskutuojame...

Kuri pamoka jums dar mokantis mokykloje buvo mieliausia? O kurios labiausiai nemėgote?

Labai mėgau lietuvių kalbos ir literatūros pamokas, nes nuo vaikystės skaičiau knygas. Na, dar mėgau ir fiziką. Gal todėl, kad fizikos mokytoja Mirga Skakunova buvo labai reikli ir talentinga pedagogė. Jos dėka fizika man tapo mokslu apie tai, kas vyksta gyvenime, aplinkoje. O braižyba man buvo kančia, ypač tada, kai reikėdavo braižyti naudojant tušą ir plunksną. Mokytojas mane vadino „mano braižytoja“, – žinoma, ironiškai.

Jūs esate vienintelė profesorė Alytuje...

Iš Alytaus yra kilę nemažai profesorių, tiesiog jie dirba kitur. Drauge su kolego-

mis esame subūrę Alytaus krašto mokslininkų draugiją „Vizija“. Renkame duomenis apie mokslinį laipsnį apgynusius ar pedagoginius vardus įgijusius kraštiečius. Jau išleidome pirmą enciklopediją, kurioje yra arti šimto kraštiečių biografijų. Praėjo keleri metai, ir jau pastebime, kad galima leisti papildytą leidimą, nes atrandame vis daugiau iš Alytaus kilusių mokslininkų.

Kalbino Milena PUCHOVA

ATGARSIAI

Baisu net garsiai pasakyti?

Nėra smurto: „Kodėl nėra šios temos apie pamokas, į kurias mokiniai ateina labai pozityviai nusiteikę ir noriai mokosi, elgiasi nepriešingai? Kodėl visur tiek daug negatyvo? Juk nėra taip visur blogai. Kodėl mes, Mokytojai, kaip ir dauguma Lietuvos piliečių, taip save nuvertiname ir skleidžiame tą negatyvą? Kodėl kai kurių mokytojų matymo „laukas“ toks siauras? Manote, vien pas mus Lietuvoje tik blogai? Labai gaila, kad mokytojai nepasinaudoja galimybe išvykti ir padirbėti kitų šalių mokyklose įstaigose. Yra kiekvienam mokytojui galimybė tai padaryti ir palyginti, ar pas mus taip blogai. Gal baigim skleistį tą negatyvą, o jei taip blogai – gal padirbėkim su savimi arba užleiskime vietas kitiems, kurių išsivystymas aukštesnis nei dabartinės visuomenės. Jei Mokytojo raida lėtesnė nei visos visuomenės, mokytojas nebegali dirbti savo darbo.“

Ir jokio smurto prieš mokytojus tikrai Lietuvoje nėra. Mylėkime vaikus, nuoširdžiai dirbkime savo darbą, pakilkime aukščiau, matykime plačiau.“

Lilija: „Anksčiau – taip, aukštesnėse klasėse darbas galėjo būti tikrai kokybiškas, bendravimas – aukštos kultūros ir visiems – ir mokytojui, ir mokiniams – naudingas ir malonus. Šiuo metu, deja, daug kas yra pasikeitę. Šiandien mūsų švietimo sistemoje, nualintoje daugybės nesibaigiančių reformų, mokytojo ir mokinio bendravimas taip pat yra pasikeitęs. Šiandien ir gimnazijose sėdi dalis nemotyvuotų, ateities planų neturinčių mokinių, kurie nesuinteresuoti jokia mokomąja veikla ar apskritai bendravimu mokykloje. Jie pasirinko vieną ar kitą dalyką, nes jiems reikėjo pasirinkti, ir mokytojo profesionalumas ar žinių įgijimas jiems visai nesvarbu...“

„Panervinti mokytojų“, – taip atsakė vienas iš aštuntokų, paklaustas, ko ateina į mokyklą. Jau vien šis faktas rodo opią ne vien mokyklos, bet turbūt netgi ir mūsų visuomenės problemą. Koks gali būti mokytojo darbo efektyvumas, jeigu mokiniai į jo pamoką ateina su tokia nuostata? Jeigu žmogus kasdien susiduria su priešišku, nepagarba, tai negali nepaveikti sveikatos. O jeigu jis jaučia, kad darbas alina jo jėgas ir psichologiškai gniuždo, – ar begali būti blogiau? – savo straipsnyje „Psichologinis smurtas prieš mokytojus“ („Dialogas“, Nr. 43) rašė savo pavardės paprašiusi neskelti mokytoja.

Ką šia tema mano internautai?

Mokytoja: „Keistas jūsų (Nėra smurto, – red. pastaba) komentaras. Ką reiškia „matyti pozityvą“? (Šiuos žodžius nuolat kartoja mokyklos administracija.) Ar kaip stručiui įkišti galvą į smėlį ir negirdėti, kaip pasiunčia rusiškai, nematyti, kaip pamokos metu bėgioja po klasę ir kviečia gaudyti, griūva iš suolo, kad specialiai atkreiptų į save dėmesį ir panašiai?“

Taigi: „Labai aktualus straipsnis, tikrai vyksta psichologinis smurtas, kurį mokytojai kenčia ne tik nuo vaikų, bet ir tėvų, vadovų, nes mokiniui leidžiama viskas, jokių pareigų, tik teisės, vadovai nori būti geri krepšeliui – taikstosi, žemina mokytojus, o kiek dar patys kolegos žibalo pripila, nes visi kovoja ne už kokybę, o už galimybę išlikti mažėjant krūviams.“

„<...> Man asmeniškai dėl to nelaimingo krepšelio tenka mokytis narkotikų prekeivius, nusikaltėlius, ne po kartą ir du teistus pagal pačius baisiausius straipsnius, prostitutes, vagis ir dar visokius „geručius“. Tik nepamanykite, kad dirbu kolonijoje, nes tikrai ne. Tai

pati paprasčiausia Lietuvos mokykla. Spaudimą, patyčias, psichologinį smurtą, pažeminimą kas dieną patiriame ne tik iš mokinių, bet ir iš jų tėvų bei mokyklos administracijos, ir ne prie ko čia, gerbiami kolegos, kompetencija ar profesionalumas, nes jie keliauja velniop kas kartą į akis girdint, kaip geručiai vaikučiai mokytoją atvirai siunčia n****.“

Mama: „Kai mokykloje vadovai silpni – negirdi, nemato, kas vyksta per pertraukas, prie mokyklos, klasėje, pataikauja krepšeliams ir jų gimdytojams, žemina reiklesnius mokytojus – reikia kažkam parodyt valdžią – parodyt, kad dirbi, o šv. skyriuje pasigirti, kad gera tvarka. Stiprūs vadovai neuolaidžiauja mokiniams, po gero pokalbio mokinys supranta savo pareigas, tėvai taip pat. Bet turi vadovas būti autoritetas, ne kiekviena moterėlė, partijos pastatyta, gali valdyti mokyklą.“

Amor: „Prieš keletą mėnesių „Lietuvos ryte“ skaičiau straipsnį apie gydytoją patologanatomą (liaudiškai – atliekantį lavonų

skrodimus). Pasipylė komentarai – koks tai sunkus košmariškas darbas, kas jį gali dirbti... Pagalvojau – tikrai geresnis nei mokytojo. Daktaro klientas – nepabėgs nuo skrodimo stalo, nelaidys replikų, nežais mobiliuku, neprisigers sidro, nežvengs visa gerkle, nepasiųs na...mo.“

Margarita: „Smurto yra, tačiau keista, kad tie patys mokiniai (mėgstantys pasierzinti arba, pavadinkime tai tuo baisiu žodžiu, smurtauti) su mokytojais elgiasi įvairiai: vieni pedagogai tokiais akiplėšomis skundžiasi, kitiems jie nesukelia jokių nemalonių situacijų. Peršasi išvada – gal ne visi mokiniai smurtautojai yra užkietėję niekadėjai, gal neretai priežasties reikia ieškoti mumyse. Dieve gink, nesakau, kad taip būna visus 100 proc. Todėl ne tik mokinių apsaugos mechanizmai turėtų būti aiškūs ir lengvai prieinami, bet ir mokytojų.“

T. T.: „Mieli, bailūs mokytojai, jūs bijote garsiai pasakyti, kad mokyklose yra psichologinis smurtas prieš jus. Vadovaujatės kalėjimo zonos taisykle, kuri ypač įsitvirtino sovietiniais laikais mūsų visuomenėje ir išbujojo dar labiau šiais laikais, kad kaltas ne smurtautojas, o auka. Anot šios kalėjimo zonos taisyklės, esate patys kalti, o ne iš jūsų besityčiojantys. Nesate vieningi, nepadedate viens kitam. Todėl patyčios tik stiprėja. Bijote garsiai įvardyti šią problemą, klaidingai suprasdami, kas yra gėda ir kas ne. Gėda turi būti smurtautojams ir jų tėvams, o ne jums. Nustokite bijoti. Susivienykite.“

Skaitytoja: „Mokytojai nebevieningi. Priviso visokių „karjeristų“ ir kt. emancipuotų kietuolių, kurie, tipo, viską gali, žino ir išmano... dedasi mokinių draugais – tolerancijos viršūnėmis ir t. t. Patys nuteikia mokinius prieš kolegas, menkindami juos mokinių akivaizdoje.“

KLAUSIATE? ATSAKOME!

Ar turi direktorius teisę pratęsti išbandymo terminą?

Išdarbinau mokykloje. Darbo sutartyje buvo nustatytas 3 mėnesių išbandymo terminas. Mėnesį padirbėjusi susirgau ir gydžiausi tris savaites. Praėjus trims mėnesiams nuo darbo mokykloje pradžios, direktorius pranešė, kad išbandymo terminas pratęsiamas trimis savaitėmis (mano ligos laikotarpiui). Jam praėjus, direktorius mane atleido iš darbo kaip neišlaikiusią išbandymo. Ar turėjo jis teisę taip pasielgti?

Vadovaujantis Darbo kodekso (DK) 106 str. 3 dalimi, į išbandymo terminą neįskaitomi laikotarpiai, kai darbuotojas nebuvo darbe.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad nesvarbu, kodėl darbuotojas nebuvo darbe: dėl svarbios priežasties, dėl savo kaltės ar pan. Jeigu jis nebuvo darbe, išbandymo terminas pratęsiamas tokiam laikotarpiui, kurį darbuotojas nebuvo darbe.

Taigi, direktorius turėjo teisę pratęsti išbandymo terminą.

Išbandymo rezultatus reglamentuojančio DK 107 str. 1 dalis nurodo, jog jei darbdavys pripažino, kad išbandymo norint patikrinti, ar darbuotojas tinka pavestam darbui, rezultatai nepatenkinami, jis iki išbandymo termino pabaigos gali atleisti darbuotoją iš darbo, apie tai raštu išpėjęs darbuotoją prieš tris darbo dienas, ir nemokėti jam išeitinės išmokos.

Pažymėtina, kad vertinti išbandymo rezultatus yra darbdavio prerogatyva. Įstatymas šiuo atveju darbdaviui, kai jis vertina išbandymo rezultatus, leidžia remtis ne tik konkrečiomis aplinkybėmis ir konkrečiais darbuotojo veiksmais, bet ir bendrais darbuotojo darbo bandomuoju laikotarpiu rezultatais (savarankiškumo stoka, kai tai būtina einant tam tikras pareigas, mažesnis to darbuotojo darbo efektyvumas nei kitų tos profesijos darbuotojų ir pan.).

Todėl manytina, kad darbuotojų išbandymą reglamentuojančio įstatymo Jūsų buvusios darbovietės vadovas nepažeidė.

Kas už mokyklos kolektyvą gali pasirašyti kolektyvinę sutartį?

Norime savo mokykloje, kurioje dirba 15 darbuotojų, sudaryti kolektyvinę sutartį. Tačiau nei profesinės sąjungos, nei darbo tarybos mokykloje nėra. Kas už mokyklos kolektyvą gali pasirašyti kolektyvinę sutartį?

Vadovaujantis Darbo kodekso (DK) 59 str. 1 dalimi, įmonės kolektyvinė sutartis yra rašytinis susitarimas tarp darbdavio ir įmonės darbuotojų kolektyvo dėl darbo, darbo apmokėjimo ir kitų socialinių bei ekonominių sąlygų. Įmonės kolektyvinė sutartis sudaroma visų rūšių įmonėse, įstaigose, organizacijose.

Pažymėtina, kad kolektyvinės sutarties šalimis, remiantis DK 60 str. 1 dalimi, yra įmonės darbuotojų kolektyvas ir darbdavys, kuriems, sudarant šią sutartį, atstovauja įmonėje veikianti profesinė sąjunga ir įmonės vadovas arba įgalioti administracijos pareigūnai. Pagal DK 60 str. 4 dalį, jeigu įmonėje nėra veikiančios profesinės sąjungos ir jeigu darbuotojų kolektyvo susirinkimas darbuotojų atstovavimo ir gynimo funkcijos neperdavė atitinkamos ekonominės veiklos šakos profesinei sąjungai, kolektyvinė sutartis gali būti sudaroma tarp darbdavio ir darbo tarybos vadovaujantis DK IX skyriuje nustatytomis kolektyvinių sutarčių sudarymo nuostatomis.

Taigi kolektyvinę sutartį už mokyklos darbuotojus pasirašyti gali tik profesinė sąjunga arba darbo taryba. Jų įkūrimą ir veiklą reglamentuoja Profesinių sąjungų bei Darbo tarybų įstatymai.

Prieš kiek laiko privalu perspėti apie sprendimą pratęsti vaiko priežiūros atostogas?

Esu vaiko priežiūros atostogose, kol jam sukaks vieneri metai. Atostogauti patiko, todėl atostogas noriu pratęsti dar metams. Prieš kiek laiko reikia perspėti mokyklos vadovą, kad pratęsiu vaiko priežiūros atostogas?

Vadovaujantis Darbo kodekso (DK) 180 str. 1 dalimi, pagal šeimos pasirinkimą motinai (įmotei), tėvui (įtėviui), senelei, seneliui arba kitiems giminaičiams, faktiškai auginantiems vaiką, taip pat darbuotojui, paskirtam vaiko globėju, suteikiamos atostogos vaikui prižiūrėti, kol jam sueis treji metai. Atostogas galima imti visas iš karto arba dalimis. Darbuotojai, turintys teisę gauti šias atostogas, gali jas imti pakaitomis.

DK 180 str. 3 dalis nurodo, kad darbuotojas, ketinantis pasinaudoti šiomis atostogomis ar grįžti į darbą joms nepasibaigus, apie tai raštu privalo išpėti darbdavį ne vėliau kaip prieš keturiolika dienų. Kolektyvinėje sutartyje gali būti nustatytas ilgesnis išpėjimo terminas.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija 2005 m. rugsėjo 26 d. nutartimi (civilinė byla Nr. 3K-3-423/2005) yra konstatavusi, jog: „DK 180 straipsnis nesuteikia teisės darbdaviui revizuoti darbuotojo prašomų suteikti atostogų vaikui prižiūrėti trukmės. DK 180 straipsnio 1 dalies nuostata, jog atostogas galima imti visas iš karto arba dalimis, reiškia, kad darbuotojui suteikta teisė pasirinkti, kaip jis naudosis tikslinėmis atostogomis, ir nevertintina kaip suteikianti darbdaviui teisę ignoruoti bei revizuoti darbuotojo, turinčio teisę į atostogas vaikui prižiūrėti, pasirinkimą.“

Parengė Vytautas STRAZDAS

TYRIMAI

Netolerancija homoseksualams mažėja

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos (LGKT) užsakymu visuomenės nuomonės ir rinkos tyrimų bendrovės „Spinter tyrimai“ atlikta apklausa rodo, kad labiausiai žmonės skundžiasi diskriminacija dėl amžiaus. O štai netolerancija homoseksualiems asmenims Lietuvoje mažėja.

Apklaustųjų nuomone, didžiausią įtaką diskriminacinių nuostatų formavimui Lietuvoje turi žinių ir informacijos stoka (31 proc.), prietariai ir išankstinės nuostatos (30 proc.) bei žiniasklaida (28 proc.). Draugų, šeimos narių, bendradarbių įtaką nurodė dar 11 proc. apklaustųjų.

Tyrimas parodė apklaustųjų patirtį ir žinias apie diskriminaciją. 84 proc. teigė nepatyrę jokios diskriminacijos, 8 proc. – patyrę diskriminaciją dėl amžiaus, 4 proc. – dėl lyties, 3 proc. – dėl etninės kilmės ar tautybės, 2 proc. – dėl religijos ir įsitikinimų, 1 proc. – dėl lytinės orientacijos.

LGKT atkreipia dėmesį, kad, palyginus su 2007 m. tyrimu, šiemet sumažėjo diskriminacija homoseksualų atžvilgiu.

Asmenų, sutinkančių su teiginiu, jog bijotų, jei jų vaikų mokytoja būtų homoseksuali, dalis sumažėjo nuo 58 iki 42 proc. Apklaustųjų, sutinkančių su teiginiu, jog nenorėtų priklausyti jokiai organizacijai, kuri turi homoseksualių narių, dalis sumažėjo nuo 61 iki 37 proc.

Tačiau dalis asmenų, sutinkančių su teiginiu, jog ir homoseksualūs asmenys galėtų tapti Seimo nariais, beveik nesikeitė (28 proc. ir 30 proc.).

Šių metų tyrimo duomenimis, maždaug pusė (52 proc.) respondentų mano, jog homoseksualūs asmenys darbo rinkoje turi turėti tokias pat galimybes kaip ir heteroseksualūs.

Panaši dalis (50 proc.) apklaustųjų teigia, kad jų santykiai su kaimynais nepasikeistų sužinojus, kad tie kaimynai – tos pačios lyties pora. 30 proc. tokiu atve-

ju stengtųsi su kaimynais nebendrauti. 4 proc. apie tai išpėtų kitus kaimynus. 3 proc. imtųsi priemonių tos pačios lyties porą iškeldinti. Dar 2 proc. teigė, jog išpėtų kaimynus, turinčius mažų vaikų.

74 proc. respondentų save apibūdino kaip tikinčiuosius, 16 proc. – kaip netikinius, įsitikinusių ateistų buvo 1 proc.

4 proc. apklaustųjų nurodė, kad yra patyrę įžeidimų dėl savo amžiaus – viešojoje erdvėje buvo pavadinti nemaloniais kreipiniais.

Apklausa parodė, kad lietuviai dažniausiai mano, jog psichikos negalią turintys žmonės turėtų gyventi specialiai tam pritaikytuose namuose (46 proc.). 27 proc. apklausos dalyvių manymu, tokie žmonės gali gyventi bet kur, 12 proc. laikosi nuomonės, kad psichikos negalią turintys žmonės turėtų gyventi ligoninėse. 10 proc. respondentų teigimu, jiems būtų geriausia gyventi toliau nuo miesto, kur būtų užtikrintas jų saugumas.

Tyrimo rengėjai gyventojų taip pat klausė, kiek jie žino apie diskriminaciją. Žinančiais „labai daug“ save laiko 7–8 proc. respondentų. „Gana daug“ apie diskriminaciją nurodo žinantys 21–24 proc. apklaustųjų. 29–35 proc. apie diskriminaciją žino „vidutiniškai“, o „nieko“ nežinančiais save laiko 8–15 proc. respondentų.

Geriau savo žinias apie įvairią diskriminaciją vertina 36–45 metų, aukščiausio išsimokslinimo, didesnes pajamas turintys tyrimo dalyviai, didmiesčių gyventojai.

„Spinter tyrimų“ spalio 18–29 dienomis atliktoje apklausoje dalyvavo 1003 respondentai nuo 18 iki 75 metų amžiaus.

Sparčiausias internetas – Honkonge, Lietuva – 6-oje vietoje

Tarnyba „Speedtest.net“ pateikė eilinį reitingą, kuris parodo, kokią vidutinę interneto spartą turi namų ūkiai visame pasaulyje.

Teigiama, kad sparčiausią prieigą prie interneto turi Honkongo gyventojai. Čia interneto sparta vidutiniškai siekia 71,0 Mbit/s. Antroje vietoje liko Singapūras su 52,9 Mbit/s, trečioje – Rumunija su 50,8 Mbit/s.

Lietuva šiame reitinge užima 6 vietą su 41,0 Mbit/s rodikliu. Už mūsų šalį spartesnį internetą dar turi Pietų Korėja (47,4 Mbit/s) ir Švedija (42,6 Mbit/s). Pirmame dešimtuose taip pat galima rasti Japoniją (40,9 Mbit/s), Makao (40,8 Mbit/s), Olandiją (38,7 Mbit/s) ir Taivaną (37,7 Mbit/s).

Iš Lietuvos kaimynų galima paminėti Latviją, kuri yra 11 vietoje (37,47 Mbit/s), 28 vietoje likusią Estiją (22,97 Mbit/s), 35 vietoje likusią Rusiją (20,06 Mbit/s), 45 vietoje – Lenkiją (16,25 Mbit/s). Lietuvaičių pamėgta D. Britanija (23,55 Mbit/s) ir Airija (17,11 Mbit/s) atsidūrė atitinkamai 25 ir 41 vietose.

Jungtinės Amerikos Valstijos šiame reitinge yra 31 vietoje su 20,8 Mbit/s rodikliu. Toks rezultatas aiškinamas didele šalies teritorija ir konkurencijos trūkumu atskiruose regionuose: interneto tiekėjai neskuba modernizuoti egzistuojančių linijų.

Paskutinėje – 186 – pozicijoje yra Afganistanas: čia interneto sparta tik šiek tiek viršija 1 Mbit/s, nedaug šį rodiklį lenkia Malavis, Kuba, Beninas, Gambija, Sirija.

„Dialogo“ inf.

Išvada

Jei piniginieji galų gale ima komunikuoti su žmonėmis, vadinasi, jie nori gauti viešą komunikaciją.

Kęstutis MILIAUSKAS

Tėvynės šviesoje nutrūkstantis dialogas

Vincas LUKŠA

Išsikraipęs trikojis

Kažin ar po „Dialogo“ mirties dar turėsime ką nors tikrai, o ne formaliai nepriklausomo? Nebent tik nepriklausomybę nuo meilės, sąžinės, dvasios, išminties, sielos, dar – užspestų į kampą širdžių gausą, o pedagogai – ir nepriklausomybę nuo tautinės mokyklos, tikrojo pedagogų statuso įgyvendinimo. Kažin kiek jau dešimtmečių yra kilnojamas, vartaliojamas, pakeliamas ir nuleidžiamas tas niekaip niekam nepasiduodantis pedagogo statusas.

Protingų galvų jau senokai garsinta, jog švietimas laikosi ant šeimos, mokyklos ir visuomenės trikojo. Bet kad ir to trikojo visos kojos gerokai išklerusios, reumatų iškraipytos.

Visuomenės kojai, atrodo, nepagydomą chronišką „kvarabą“ įvarė tas daugelio socialinių negatyvizmų atlaisdus toleravimas.

Šeimos koja – irgi ne ką tvirtesnė, – juk šeima – pati pirmiausia žmonių visuomeninė institucija, seniai seniai įkurta dviejų žmonių – moters ir vyro – susitarimo pagrindu. Dabar šis individualus susitarimas yra visai nepagrįstai pasisavintas valstybės ir bažnyčios. Paradoksalu, bet ankstyvose žmonių bendruomenėse nekildavo klausimo, kas yra ta šeima. Negi mes taip nuprotinęjome?

Ir trečioji pedagoginį trikojį laikanti koja ne mažiau apklūsi. Oi, kaip kenkia jai grėsmingai mokykloje išplitusi nevaldoma mokytojų psichologinio smurto epidemija, apie kurią tik anonimiškai – be savo vardų ir pavardžių – mokytojai teišdrįsta prabilti spaudoje. Gerokai išplitusi mokyklose ir išpėjančio mojavimo mokinio krepšelių chroniška liga. Nesulaikomai plinta klasėtinioji kompiuterinė internetinė psichozė, vis labiau tolinanti žmogų nuo žmogaus, širdį nuo širdies. Dar Aurelijaus Augustino skelbtai širdies pedagogika vis labiau tolsta tamsėjančiuose ir tirštėjančiuose rudeniškų mokyklos suteimų rūkuose.

Vis daugiau randuotų širdžių

Dešimtmečiams bėgant vis mažiau šviesos liumenų tepajėgia sleisti švietimas. Gal mūsų

Nūnai visuomenė „toleruoja mokslą be idealizmo, politiką be principų, turtą be darbo, malonumus be suvaržymų, žinias be ugdymo, valdžią be sąžinės ir gamybą be moralės“, – primena „Urantijos knyga“. Tokios pasaulyje ir mažoj Lietuvėlėj išplitusios negatyvios tolerancijos fone nepriklausomo „Dialogo“ visai priartėjusi mirtis galbūt pasirodys panaši į dar vienos plačios širdies paskutinį kostelėjimą ar mirtiną atsidusimą.

kalbininkai galėtų sugalvoti šiam veiklos barui labiau tinkantį pavadinimą, nes vadintis „švietimu“ šioje srityje susidariusios situacijos fone atrodo gerokai pretenzinga. Žinoma, yra dar tikrai nemažai atskirų skaidrių, šiltų, tyrų širdžių ir akių švieselių, liepsnelių, blaškomų atšiaurių vėjų ir skersvėjų, bet vis dar ateitimi nenustojusių tikėti.

Girdima ir jaučiama, kaip vis labiau senka augančio jaunimo širdyse romantikos upeliai, idealizmo šaltiniai.

Ne tik senka jie, bet ir išdžiūsta. Vis daugiau atsiranda mokytojų randuotų širdžių, o jose kaupiasi netesėtų pažadų, apvilto pasitikėjimo nuoskaudos. Jų vis daugėja.

O dialogų trūkinėjimas visuomenėje, šeimoje, mokykloje tęsiasi. Kaupiasi grėsmingai meilės, pasitikėjimo išdavystės. Taip dažnai pristingame nuoširdaus žodžio vienas kitam, padėkos žodžio, šiltos šypsenos, – ir šeimoje, ir mokykloje, ir visuomenėje.

Ir dialogams trūkinėjant, net visai nutrūkstant visiems laikams, ne vien iš aukščiausių piliakalnių, garbingų pilių ir bažnyčių bokštų geriausiai matyti Tėvynės šviesa. Kartu su ja širdį maloniai šildo tebesitęsiantis meilės dialogas su vienintele Tėvyne, gimtine, tėviške.

Nespėta įtraukti į Raudonąją knygą

Vis tik gera buvo, – taip pagalvosime naujaisiais metais, – kol „Dialogas“ buvo gyvas. Buvo kam pasipasakoti, išsišnekėti, su kuo kartu pasidžiaugti, pasvajoti, paliūdėti, – kaip su artimiausiu, ištikimiausiu draugu. Buvo gera... Kartu širdyje sukrebždės sąžinės kirmėlaitė, jog nesugebėta buvo valdžios, spaudą remiančių institucijų, pedagoginės visuomenės dėka išsaugoti ateities laikams „Dialogo“, nespėta įtraukti į Raudonąją knygą kaip saugotino, reto objekto, paties nepriklausomiausio iš visų.

Ačiū tau, „Dialoge“, už nepriklausomybę – savąją ir mūsų (kas kokią dar arba jau turime), už tai, kad buvai, kol pajėgei būti, o išėjai orus, aukštai paketa galva, išdidus, išsaugojęs subtilų sąmoningą žvilgsnį į gyvenimą pedagoginę Lietuvą.

Išėjai tu, palikęs ant stalo nebaigtą valgyti obuolį, neužsegtais dar kaimo armonikos dupleks, nepagydytus Lietuvos apendicitus. Valdžioms ir ministrui, Lietuvos šviesumu besirūpinančiam, dėl to galvos neskaudės. Jau suspėję į pensiją išeiti švietimo sistemos darbuotojai dar gyvens, kol numirs. Sudėtingiau bus dar dirbantiems savų pensijų sulaukti. Kol sulauks, – jei sulauks, – turės skaudžius ateities kosuliukus talpinti slapčiomis į saują vienumoje, kai niekas nemato ir negirdi.

Elenos Tervidytės nuotr.

MOKYKLOSE

Susipažinkite – pirmasis lietuviškas palydovas

Kauno r. Garliavos Jonučių vidurinės mokyklos keliems aštuntokams ir vienuoliktokams teko galimybė išklausti pasakojimo apie pirmąjį lietuvišką palydovą ir pamatyti jo prototipą. Pakviestas mokytojo Valentino Padriezo, į mokyklą atvyko Laurynas Mačiulis, kosmoso misijos technikos vadovas. Jis papasakojo daugybę įdomių dalykų ne tik apie palydovą, bet ir apie tai, kaip jis pateks į kosmosą, kiek laiko ten bus, kokių būdu perduos signalus Lietuvai.

Pirmiausia susipažinome su pačia idėja. Mintis sukurti ir į kosmosą išleisti lietuvišką palydovą kilo 2012 metais, stažuojęs NASA tyrimų centre metu. Supratęs, kad ši idėja gali virsti realybe, buvo nutarta palydovą ir visą kosminę misiją skirti Dariaus ir Girėno skrydžio per Atlantą 80-ųjų metinių garbei ir pavadinti „LituanicaSAT-1“. 2012-ųjų liepą jauni mokslininkai, inžinieriai ir studentai, bendradarbiaudami su Vilniaus universitetu, pradėjo kurti pirmąjį lietuvišką palydovą.

Sužinojome, kad tokia misija turėjo tikslą ne tik paleisti į Žemės orbitą pirmą lietuvišką palydovą, bet ir atlikti pirmus eksperimentus kosmose, suburti lietuvius mokslin-

ninkus iš viso pasaulio, gauti pirmąjį lietuvišką nuotrauką iš kosmoso. O svarbiausia – kad Lietuva taptų kosmine valstybe.

L.Mačiulis mums uždavė keletą klausimų apie būsimą palydovo greitį, jo sukaupiamą energiją, aukštį, kuriame jis judės. Nors ir visaip bandėme, į šiuos klausimus atsakyti nepavyko – atsakymai buvo ištis sunkiai įsivaizduojami! Palydovas Žemės orbitoje skries 7,8 km/s, iš Saulės gausios energijos ir sukaups 1 vatą elektros galios per dvi valandas. Palydovas skries 400 km aukštyje (tai Žemės mastais yra nedidelis aukštis), jo svoris – apie 1 kilogramą. Keistos antenos, kyšančios iš palydovo, skirtos su juo susisiekti, gauti ir perduoti informaciją. Daug kas pastebėjo palydove esančią „akutę“. Ji skirta palydovinėms nuotraukoms daryti. Sužinojome, kad į kosmosą paleistas „LituanicaSAT-1“, nuo menkiausio aplinkos poveikio pradėjęs sukis, taip ir suktųsi nesustodamas, nes kosmose nėra oro, tad nėra ir trinties, kuri šį sukimą sustabdytų. Iš karto iškilo klausimas – kaip stabilizuoti palydovą? Kaip padaryti, kad jo „akutė“ būtų nukreipta į Lietuvą, o ne kur kitur? Greit išgirdome ir paaiškinimą: paly-

dove įmontuotas magnetas, ir tuo metu, kai „LituanicaSAT-1“ skries virš Lietuvos, jo „akutė“ tuo magnetu bus nukreipta į Šiaurės ašigalį ir kaip tik pasisuks taip, kad galėtų fotografuoti Lietuvos paviršių.

Į Žemės orbitą su palydovu bus išleisti ir iš ten transliuojami trys lietuviški žodžiai ir Lietuvos Prezidentės Dalios Grybauskaitės kalba, kuria bus pasveikinti lietuviai visame pasaulyje. Lietuviškas palydovas į kosmosą bus išleistas gruodžio mėnesio pradžioje ir aplink Žemę skries daugiau nei pusę metų. Kodėl būtent tiek? Kaip sakė svečias, lengvos vandenilio dalelės iš atmosferos pakyla į kosmosą, tad, nors ten jų ir labai nedaug, jos reikšmingos – po truputį mažins palydovo greitį, jis vis leis žemyn, kol pasieks atmosferą, o ten sudegs.

Džiaugiuosi, kad galėjau išklausti šį pasakojimą. Ne tik sužinojau daugybę dalykų apie kosmosą, pirmąjį mūsų palydovą, bet ir supratau, kad net keisčiausiai ir nerealiausiai skambančios idėjos, svajonės gali būti įgyvendinamos. Niekada nenustokime svajoti!

Aušrinė KURGONAITĖ,

Kauno r. Garliavos Jonučių vidurinės mokyklos moksleivė

Metodinė diena Mosėdyje

Skuodo r. Mosėdžio vaikų lopšelis-darželis surengė metodinę dieną. Joje dalyvavo ir Šilutės r. Saugų bei Skuodo r. Ylakių vaikų lopšelio-darželio auklėtojos. Šios trys ugdymo įstaigos yra pasirašiusios bendradarbiavimo sutartį. Žiūrėtos skaidrės, prisiminta trijų darželių bendradarbiavimo metų veikla: kartu vykdomi projektai, švenčių fragmentai, vizitai vienas pas kitus; parašytas trišalis bendradarbiavimo planas 2014–2016 m. m. Smagi buvo ir šventinė pramoginė renginio dalis, – praneša Mosėdžio vaikų lopšelio-darželio auklėtoja **Laima Bernotienė**.

Mokėsi saugiai elgtis keliuose

Kėdainių mokyklos-darželio „Puriena“ ugdytiniai turėjo progą pasimokyti saugaus elgesio gatvėje. Kėdainių kelių policijos poskyrio viršininkas G.Čižinauskas ir organizacinio poskyrio specialistė A.Pupkutė supažindino vaikus su saugaus elgesio gatvėje taisyklėmis, padovanojo atšvaitų. Apie tai „Dialogui“ parašė auklėtoja **Marytė Mockienė** ir mokytoja **Dalia Ona Urbienė**.

Standartizuoti testai – pagalba tobulėjimui

Milda JASINSKIENĖ

Į kokią mokyklą reikės leisti vaiką, kai jis baigs pradinę? Neretai tėvai ieško galimybių išprausti vaikus į tas mokyklas, kurios apipintos sėkmingų abitūros egzaminų legendomis. Bet ar tai normalu? Juk kiekviena bendrojo lavinimo mokykla gali nusipelnyti tėvų, o kartu ir vaikų pasitikėjimą. Tik kartais reikia pasitempti.

Švietimo ir mokslo ministerija inicijavo projektą, kurio tikslas – padėti mokykloms pačioms įvertinti savo teikiamo ugdymo kokybę ir, jei reikia, padėti ją pagerinti. Viena iš tokių įsivertinimo priemonių yra standartizuoti testai. Kol kas jie skirti lietuvių kalbos ir matematikos pasiekimams ketvirtoje ir aštuntoje klasėje patikrinti, aštuntokams sukurti ir istorijos testai. Tai tik pusė kelio, kurį nuėjo jų rengėjai. Ilgainiui bus pasiūlyta galimybė patikrinti žinių lygį ir antrokams bei šeštokams.

Mokyklos savarankiškai sprendžia, ar dalyvauti šiame projekte ir kaip prasmingai pasinaudoti gautais rezultatais, kad tėvams nebereikėtų sukti galvos ieškant korepetitorių ar geriausių mokyklų, nes visos būtų geriausios.

Savonorių gretos – gausios

Praėjusiais mokslo metais standartizuotus testus išmėgino 70 mokyklų. Šiemet savanoriškai patikrinti savo ketvirtokų ir aštuntokų pasirengimo lygį panorą kur kas daugiau ugdymo įstaigų, tad testus pavasarį atliks 60 proc. šalies ketvirtokų ir tiek pat aštuntokų.

„Įsitraukti į šį projektą norėjo kur kas daugiau mokyklų, tačiau neturime tiek lėšų, kad testus galėtum atlikti visi“, – paaiškino Nacionalinio egzaminų centro (NEC) direktoriaus pavaduotojas Pranas Gudynas. Jis pabrėžė, kad šiems testams rengiamasi jau ketverius metus, tad jie nuolat tobulinami.

Šiuo metu parengti skaitymo, rašymo ir matematikos testai 4 klasei, o 8 klasei – skaitymo, rašymo, matematikos, istorijos testai. Parengtos ir vertinimo instrukcijos, testų charakteristikos, skelbiami apibendrinti testų atlikusių šalies mokinių rezultatai.

Mokyklos rusų ir lenkų mokomąją kalbą taip pat gali pasinaudoti šiais testais. 4 klasės mokiniams skaitymo, rašymo ir matematikos testai išversti į rusų ir lenkų kalbas. 8 klasės mokiniams į rusų ir lenkų kalbas išverstas matematikos testas, skaitymo, rašymo ir istorijos testai pateikiami tik lietuvių kalba.

„Norime pedagogus išmokyti tinkamai naudotis testais. Reikia ir kad visuomenė tam pasirengtų – ne tik vaikai ir mokytojai, bet ir tėvai“, – kalbėjo P. Gudynas.

Jis tikras, kad testai ne tik padės mokykloms „diagnozuoti“ ugdymo bėdas, įvertinti savo lygį visos šalies kontekste, bet ir suprasti, ko stinginga konkrečiam vaikui.

„Labai rimtas trikdys sklandžiam mokyklos darbui yra tai, kad net ketvirtadalis ar trečdalis vaikų patiria kokią nors mokymosi sunkumą“, – sakė P. Gudynas.

„Standartizuoti testai rodo kokybinį ugdymo lygį. Jie atskleidė, kad ir vaikai skirtingi, ir problemos kitokios. Tarkim, parodė, kad kai kurių mokinių matematinis mąstymas stiprus, o mokydamiesi lietuvių kalbos tokio lygio išmanymo negali parodyti“, – aiškino P. Gudynas.

■ Standartizuoti testai padeda mokykloms įsivertinti jų teikiamo ugdymo kokybę ir ją pagerinti.

E. Levin. nuotr.

Perkopė šalies vidurkį

Tuo tarpu Vilniaus „Žemynos“ progimnazijos direktoriaus pavaduotoja Irmina Veikutienė džiaugėsi, kad jos mokyklos ugdytiniai pranoko šalies vidurkį. Tiek ketvirtokai, tiek aštuntokai atlikę testus parodė aukštus rezultatus. Šioje mokykloje standartizuoti testai atliekami jau dvejus metus.

„Tačiau, žinoma, yra kur tobulėti. Vos ištaisę standartizuotus testus, išanalizavome, ką turėtume keisti ugdymo procese. Tarkim, istorijos mokytoja padarė išvadą, kad vaikams derėtų daugiau dirbti su istoriniais šaltiniais ir dokumentais“, – apie savo mokyklos patirtį pasakojo I. Veikutienė.

„Žemynos“ progimnazijai itin svarbūs buvo ketvirtokų testų rezultatai, mat baigę pradinę šie vaikai eina į penktąją klasę toje pačioje mokykloje.

Nauda visai mokyklos bendruomenei

Ilgainiui, kad būtų galima ugdymo kokybės lygį nustatyti kuo anksčiau ir patiprinti silpnas vietas, standartizuoti testai turėtų būti rengiami ir šeštokams, ir antrokams. Taip bus siekiama tikrinti mokinių pasiekimus kas dvejus metus, kad laiku būtų pastebėtos galimos spragos. Tikimasi, kad visoms šioms grandims testai bus parengti iki 2016–2017 metų.

Jau 2015-aisiais aštuntokams turėtų būti parengti socialinių mokslų testai, kurie apims ne tik istoriją, bet ir geografiją, ir pilietiškumo ugdymą, taip pat gamtos mokslų testas, apimsiantis, kaip planuojama, fiziką, chemiją ir biologiją.

Išsamiau ketinama tikrinti ir ketvirtokų pasirengimą – jiems bus rengiamas pasaulio pažinimo testas.

„Švietimo sistemą reikia padaryti atviresnę. Kai vaikai mokosi pradinėje mokykloje, tėvai labai supranta, kokie iš tiesų jų atžalų pasiekimai. Tad iš testų naudos

turėtų visi – ir mokiniai, ir mokytojai, ir tėvai“, – kalbėjo P. Gudynas.

Jis už tai, kad testai niekada netaptų privalomi.

„Nežinau, ar reikia privalomų testų. Geriau, kad jie būtų visiems pasiekiami, o mes taptume tokie brandūs, kad norėtume jais pasitikrinti ir savo darbo kokybę, ir vaikų pasiekimus. Girdėjau svarstant, kad šie testai, kaip ir brandos egzaminai, gali parodyti mokyklos ydas ir todėl tėvai nenorės į jas leisti savo vaikų. O juk mokykla turi ir kitų rodiklių, kurie ją charakterizuoja“, – mano NEC direktoriaus pavaduotojas.

Tyrė ir socialinę aplinką

Kartu su testais NEC projekte dalyvaujančioms mokykloms pasiūlė užpildyti anketas, kuriose tyrė socialinę vaikų aplinką, šeimos, kurioje jie auga, socialinę ekonominę padėtį.

„Tai analizuodami galėjome įvertinti, koks yra mokyklos indėlis į vaikų mokymosi rezultatus. Paaiškėjo, kad ankstesni mokinių rezultatai nėra vien mokyklos nuopelnas, prie to reikšmingai prisideda ir šeima. Vaikų rezultatai buvo aukštesni, kai jų šeimų socialinė aplinka buvo palankesnė“, – kalbėjo P. Gudynas.

Standartizuotus testus rengė darbo grupė, sudaryta iš bendrojo lavinimo ir universitetų pedagogų. Jie skyrė didelį dėmesį vertinimo normoms.

Standartizuotos programos ir testai parengti įgyvendinant projekto „Standartizuotų mokinių pasiekimų vertinimo ir įsivertinimo įrankių bendrojo ugdymo mokykloms kūrimas“ I etapą. Projektas finansuojamas Europos socialinio fondo ir Lietuvos Respublikos biudžeto lėšomis.

Kaip užtikrinti aukštą kokybę visose mokyklose?

Genoveita KRASAUSKIENĖ, švietimo ir mokslo viceministrė

„Vaikai, perėję mokslo kelią, pirmą kartą savo rezultatus objektyviai pasitikrindavo tik dvyliktoje klasėje, kai gauti įvertinimai jau būdavo nulėmę stojimo rezultatus.“

Sistema turi veikti taip, kad mokiniai galėtų prognozuoti savo egzaminų rezultatus. Tās pats pažymys „10“ skirtingose mokyklose turi reikšti ir vienodus pasiekimus. Neturėtų būti taip, kad visą laiką gerai mokėsis vaikas staiga neišlaiko valstybinio brandos egzamino ar gauna prastą įvertinimą.

Todėl ir siūlome tarpinius, visiems vienodus patikrinimus žemesnėse klasėse. Taip ir mokiniui lengviau įvertinti savo galimybes, ir mokyklai aiškiau, kur pasistengti.

Objektyvus, kriterinis vertinimas yra vienas svarbiausių sisteminių pokyčių kalbant apie vertinimo kaitą, nustatant silpnąsias ir stipriąsias mokyklos puses – jos ugdymo „sveikatos“ būklę. Atsižvelgdamos į gautą informaciją, mokyklos turėtų rengti ir įgyvendinti pasiekimų gerinimo, tiksliau – pažangos planą. Švietimo ir mokslo ministerija, atsižvelgdama į kiekvienos mokyklos poreikius, sudarys sąlygas skirti jai tikslingą metodinę, pedagogų kvalifikacijos tobulinimo ar kitą pagalbą.

Apie mirtį ir išdavystę

(Samprotaujamasis rašinys)

Zita ALAUNIENĖ

„Beje, dabar jau puikiai suprantu, kad giliausiame piniginės skyrelyje galima metų metus nešiotis mirties valandos aprašymą. [...] Argi, pavyzdžiui, negalima įsivaizduoti žmogaus, kuris persirašo, kaip mirė Feliksas Arversas. Tai nutiko ligoninėje. Jis mirė tykiai ir atsainiai, ir vienuolė, ko gero, galvojo, kad jis nužengęs gerokai toliau, negu iš tikrųjų buvo. Ji visu balsu šūktelėjo pro duris kažkokį nurodymą, kur rasti tokį ir tokį daiktą. Tai buvo menkai tepraktus vienuolė, ji niekad nebuvo mačiusi parašyto žodžio „koridorius“, be kurio tą akimirką negalėjo apsieiti; todėl tad pasakė „kolidorius“, manydama, kad jis taip vadinasi. Ir tada Arversas atidėjo mirimą. Jam atrodė būtina pirmiau dar tatau išsiaiškinti. Jis visai atsipeikėjo ir išdėstė vienuolei, kad reikia sakyti „koridorius“. Tada jis numirė. Jis buvo poetas ir nekenė apytikslų žodžių; o galbūt jam tik rūpėjo teisybė; o gal jam buvo nesmagu išsinešti su savim paskutinį įspūdį, kad pasaulis taip aplaidžiai rieda savo vėžėmis. Šito dabar jau nesužinosi. Tik nevalia manyti, kad tai buvo pedantiškumas.“ (Raineris Maria Rilke „Maltės Lauridsso Brigės užrašai“. V.: Baltos lankos, 1997, p. 116–117).

Šį rašinį pradėdau tiesiog – nuo esmės, nuo pagrindinės minties, išreikštos citata, nes, anot Juozo Balčikonio, samprotavimui įžanga nebūtina. Išties, dažnai visokie įžanginiai išvedžiojimai, paistymai, aspektai, kontekstai ir pan. tiksliai temdo dalyką. Juk esmė šioje citatoje atsiskleidžia pati savaime. Perskaitykite dar sykį. Ar neįspūdinga? Girdėdamas netaisyklingą žodį, Poetas negali ramiai palikti pasaulio: jis net pristabdo savo myrį, kad ištaisyty kalbos klaidą. Ne veltui Maltė Lauridsas šį nepaprastą aprašymą įtraukė į savo užrašus. Susigraudinau perskaičiusi ir nutariau nusirašius taip pat nešiotis piniginės skyrelyje (piniginėje turiu daug tuščių skyrelių). Dar prisiminiau skaičiusi, jog mano mėgstamas rašytojas André Židas (André Gide) trys dienos prieš mirtį, jau temstant sąmonei, pasakė tokius paskutinius žodžius: „Bijau, kad mano frazės bus gramatiškai netikslios.“ Reikėtų ir šiuos žodžius įsidėti į piniginę.

Kai „Pyraginėje“ gėriau kavą su grietine ir su drauge, perskaičiau jai šias citatas. Labai susijaudino, servetėlė nubraukė ašarą. Ir prisiminė „Kultūros barų“ Nr. 5 aptikusi Giedriaus Subačiaus straipsnį „Lietuvių kalbos mirtis“, bet neskaičiusi, nes mirties aprašymai ją labai jaudina, o širdis esanti silpna – neištversianti. Aš nutirpau išgirdusi pavadinimą – koks šiurpas! Kada tai įvyks? Gal rengtis pakasynoms? Kuo skubiausiai lekiu į biblioteką, drebantiomis rankomis imu žurnalą... Skaitau... Lengvai atsidūstu... Pasirodo, lietuvių kalba nei miršta, nei serga. Jeigu kai gresia išnykimas, tai tolimoje ateityje, gal kai pasaulį ištiks entropija. O dabar, kaip supratau, kalba sėkmingai keičiasi, tobulėja, modernėja ir žengia į šviesų rytojų draugiškų Europos Sąjungos sesių būrį. O tie *ne-naudėliai* (epitetas ne autoriaus – mano) kalbininkai tik be reikalo gąsdina.

Straipsnyje aptikau didžiai prasmingą mintį: „Žodžiai – ne plytos, iš kurių pastatytas kalbos rūmas, jie yra baldai [...]“. Šia sentencija verta papildyti piniginę, nes juk baldai – vertybė. Dar labai patiko tokia autoriaus mintis: „kalba juk svarbi ne tik kaip savasties simbolis, bet ir kaip bendravimo

priemonė. Įrankis, kurį norime dažnai ir ilgai vartoti, turi būti patogus. Gimtąja kalba šiaip jau ir būna smagiausia bendrauti ir reikštis – kalbėdamas ja jautiesi kaip savaime fotelyje [...]“. Koks smagus palyginimas su foteliu! Tikrai prasminga ir naudinga, kad galva, kaip pasturgalinė kūno dalis fotelyje, gali patogiai sau ilsėtis – kam varginti protą. Aš stengiuosi savo proto neapkrauti, nes jis labai nusilpo, kai beviltskai stengiausi perprasti rašinių vertinimo nurodymus. Gerai, kad draugė mane sudraudė: tai ne tavo galvėlei, pirmiau pakelk savo mąstymą į kitą lygmenį, tada imkis tokių tekstų. Vėčiau mąstyti apie malonius dalykus. Taigi mąstau: kalbos palyginimas su foteliu praturtins mano skurdžią piniginę. Puiku. Mąstau iš naujo: fotelyje smagu, bet... kartais iš jo išlenda spyruoklė ir ima badyti. Tai ganėtinai nemalonu (kaip jau esu rašiusi).

Antai Ugdymo plėtotės centro interneto svetainėje paskelbtas straipsnis „Ikimokyklinio amžiaus vaikų gebėjimų ugdymo(si) pavyzdžiai“, po jo kitas – „Priešmokyklinio amžiaus vaikų kompetencijų ugdymo(si) pavyzdžiai“. Taigi vienų vaikų ugdomi *gebėjimai*, o kitų – *kompetencijos*. Ką tai reiškia? Sakykite, tai nesvarbu. Ne, tai svarbu, nes reiškia, kad visiems vaikučiams lygių galimybių nėra, kad ikimokyklinukai skriaudžiami –

neugdomos jų kompetencijos. Jų tėveliai gali skųstis, kodėl mūsų vaikeliai diskriminuojami: kodėl mažutėliai ikimokyklinukai paliekami be kompetencijų, kodėl jos teikiamos tik priešmokyklinukams? Sėdėdamas fotelyje gali aiškinti – ikimokyklinukai nebus nuskrusta, nes bus ugdomi jų gebėjimai. Bet mamytė sako, nereikia mano vaikelui gebėjimų, kas jam iš tų gebėjimų, sako, juos ugde senovėje, dabar, sako, reikia kompetencijų. O tėvelis kerta: arba kompetencijos, arba aš atsiimu iš jūsų UAB krepšelį su savo vaiku ir varau į kitą firmą. Ir baigtas kriukis.

O štai brandos egzamino užduotis abiturientams: pasirinkti *samprotavimo* (=samprotaujamąjį) *rašinį arba literatūrinį rašinį*. Suprask: vienas rašinys reikalauja samprotauti, o kitas – ne. Jei pasirinksi literatūrinį rašinį, tai nesamprotauk. Kuriamos taisyklės, nurodymai, rašinių standartai, klišės, kaip samprotauti, kaip nesamprotauti. Mokiniai perspėjami, kad nesusipainiotų ir, tarkim, rašydami apie literatūrą neimtų samprotauti. Bet įdomiausia, kad „samprotavimo“ rašiniuose irgi turi būti rašoma apie literatūrą – reikia pasirinkti vieną iš kelių nurodytų autorių ir tada jau galima samprotauti. Be to, dar svarbu: samprotauti reikia keliant ne kokias paprastas problemas, o egzistencines, filosofines. Pavyzdžiui, rašinio tema „Kas suteikia gyvenimui prasmę?“ Kertu lažybų: tulas skaitytojas pasakys,

kad temos pavadinime suformuluota problema. Tai jau ne. Paskaitykite Zitos Nauckūnaitės straipsnį (*Gimtas žodis*, 2013, Nr. 2, p. 6) ir sužinosite, kad rašinio pavadinime suformuluotas klausimas – visai ne problema. Mokinys turi sugalvoti kitokią problemą, nes *klausimas* ir *problema* esą skirtingi dalykai. Tatai perprasti nėra lengva, todėl autorė akivaizdžiai parodo, kaip sėkmingai sumanus mokinys susidoroja su užduotimi – ji cituoja mokinio rašinio problemą. Tai Hamleto monologo žodžiai *Būti ar nebūti*. Autorė tai vertina teigiamai: *gerai*, „*pagautą*“ *problema*. Taip ji konkrečiu pavyzdžiu parodo, kas yra problema.

Bet tai dar ne viskas. Šis absurdas aiškiai atsiskleidžia, kai atsiverčiame originalą. Šekspyras Hamleto tariamą frazę vadina klausimu: „To be or not to be: that is the question [...]“ (lietuviškas vertimas tikslus: „Būti ar nebūti: štai klausimas koksai“). Vadina, patsai Šekspyras nenutuokė, kad tai problema. Kodėl? Todėl, kad nelankė mūsų reformuotos mokyklos ir nežinojo, jog Hamletas turėjo sakyti *problema*, bet ne *klausimas*. Gerai, kad mokinys, kuriam įdiegtos kompetencijos, nesutriko ir genialų rašytoją pataisė (*giminė negiminė – lipk iš grūšios*). Štai ką reiškia sėdėti fotelyje – norint iš Šekspyro tragedijos galima padaryti komediją! Todėl ir mokytojai, ir mokiniai pratinami prie fotelio. Reikia pasakyti, kad tai neblogai sekasi ir, kaip sakoma, *pasiekta gerų pasiekimų*.

Žinia, tokiais abiturientų *pasiekimais* ne visi patenkinti. Kiti skundžiasi, kad atėję į aukštąją mokyklą studentai negeba mąstyti, negali nuosekliai dėstyti minčių, tinkamai parašyti rišlauso teksto. Tad ŠMM svarsto įvesti matematikos egzaminą. Atseit matematika disciplinuos mokinių protą, išmokys logiškai galvoti, nuosekliai įrodinėti, argumentuoti. Tai pavojingas sumanymas. Kaip mokiniai rašys egzaminą rašinius, jeigu jie ims mąstyti? Štai klausimas koksai, anot Hamleto.

O kaip tada rašinius vertinti? Tarkim, per valstybinį egzaminą, rašydamos literatūrinį rašinį, mokinys ima samprotauti, kelti problemas, nors apie jas literatūriniam rašinyje kalbėti nedera (jas privalu glaudyti samprotaujamajame rašinyje). Kaip vertinti tokį mokinio ekscesą? Yra sukurti rašinių vertinimo kriterijai. Atrodo, jie sugalvoti snaudžiant fotelyje. Reikia matyti, kaip vertintojai stengiasi juos perprasti, kaip derina tuos vienas su kitu persikertančius, iš dalies pasikartojančius kriterijus ir kaip jie bando suvokti protu nesuvokiamus dalykus. Nepanašu, kad jie patogiai sėdėtų fotelyje. Atrodo, tarsi jiems kas svyla, jie ima muistytis, visai kraipytis, vinguriuoti. Tai ir gerai – mankštintis sveika. Juk, kaip sakė Kandido mokytojas Panglosas, viskas eina tik į gera šiame gerame pasaulyje, geriausiame iš visų galimų pasaulių (cituojau iš atminties). Lietuvių kalba modernėja ir tobulėja, mokykla klesti, persitvarko, vykdo naujas reformas, gamina programas, vadovėlius, projektus... Sėdėk sau fotelyje ir kurk naujas strategijas bei koncepcijas.

Jūs klausiate: „Kas išdavikas?“ Atsakau: tikrai ne Poetas. Jis iki pabaigos liko ištikimas savo pašaukimui – myrio akivaizdoje atliko priedermę savo kalbai. „Tai kur išdavystė?“ Mąstykite patys. Yra knyga „Lietuvių kalbos išdavystė“. Vincas Urbutis rašo apie išdavystę, ne apie mirtį.

Elenos Tervidytės nuotr.

Su grifais, elfais, sirenomis...

Kūrybiškas bendradarbiavimas

Devintokų literatūros programa kviečia mokinius prisiminti lietuvių tautos ir antikos kūrybines ištakas. Norom nenorom reikia persikelti iš realybės į fantazijos pasaulį, kur šalia žmogaus veikia įvairios mitinės būtybės, gyvūnai ir net dievai bei deivės. Apibendrinti šį skyrių padėjo gimnazijos bibliotekininkės Dalia Pūkienė ir Milė Kabelienė, organizuodamos integruotą pamoką, skirtą pramanytoms būtybėms, kurias jos suskirstė į 8 grupes:

- ☑ fėjos ir kiti maži žmogeliukai (sparnuotosios fėjos, išdykę nykštukai, elfai ir naminukai, aitvarai, kaukai ir kt.);
- ☑ žmogiškieji sutvėrimai (gorgonės ir harpijos, milžiniai, žmogėdros, troliai, vienaakiai kiklopai, vilkolakiai);
- ☑ raguoti ir kanopėti padarai (žirgas Pegasas, tyras ir nekaltas vienaaragis, laukiniai kentaurai, baisūs žmogjautis minotauras ir raguoti satyrai skeltomis kanopomis);
- ☑ slibinai;
- ☑ keturkojai nevidonai (trigalvis cerberis, grifas, sfinksas, basiliskas, chimeros);
- ☑ vandens padarai (undinės, baisiai didelės gyvatės ir pan.);
- ☑ rašytojų vaizduotės sukurti sutvėrimai (K.Čiukovskio – stumtraukis, J.R.Tolkieno – vorė Šaloba, L.Kerolio – Češyro katinas ir kt.);

☑ pasakų paukščiai (feniksas, indėnų griausmapaukštis, milžiniškas rokas iš arabiškų pasakų, gerasis smurgas iš Persijos ir puikiosios sparnuotosios sirenos, apžavinčios nelaimėlius vaiduokliškomis giesmėmis).

Kad mokiniams būtų lengviau persikelti į fantastinių būtybių pasaulį, skaityklos sienas puošė puikūs mokinių piešiniai bei karpiniai, veikė knygu, kurių veikėjai buvo pristatyti, paroda, o pačios pamokos metu įtaigų pasakojimą lydėjo skaidrės ir įvairių filmų ištraukos. Mokiniai

buvo supažindinti, kaip kai kurie rašytojai išradingai naudojami sena žmonijos patirtimi, meniškai įkomponuodami ją į šiuolaikinį pasakojimą. Pavyzdžiui, J.K.Rowling sukūrė įstabią kelių dalių istoriją apie Hari Poterį, greitai užkariavusią pasaulio vaikų širdis ir sukėlusią džiugią skaitymo bangą.

Kartais kyla diskusija, ką rinktis: knygą ar filmą. Dažnai tokia diskusija beprasmė, nes knygos grynųjų gretos per daug retos. Kadangi pamokoje buvo rodamos „Žiedų valdovo“, Hario Poterio serijų ištraukos, pakvietėme mokinius pagalvoti, kaip gimsta filmas. Minėtais atvejais be knygos filmo nebūtų. O ir kitais atvejais juk rašomas scenarijus (irgi tekstas). Taigi skubėti teigti, jog knyga atgyveno savo amžių, negalima.

Antros pamokos metu mokiniams buvo pasiūlyta pasinaudoti sumanių rašytojų patirtimi ir 20 minučių skirti kūrybiniam rašymui „Jei aš prisijaukinčiau...“ Aišku, dalis mokinių rinktųsi nemokamus pagalbininkus (namų elfus), kurie ne tik tvarkytų kambarius, bet ir atliktų namų darbus. Didelei daliai gimnazistų svarbiau nei pagalba yra draugystė: elfas taptų žaidimų ir mokymosi draugu, Češyro katinas išmokytų šypsotis, su hipogrifu būtų galima atskristi į mokyklą, nes „jis būtų tikras draugas, neišduotų“, fenikso ašaros gydytų žaizdas... Prisijaukinęs Minotau-

„Vienas šmaikštuolis laikytų sirenas, kad jos užmigdytų dėl garsios muzikos besiskundžiančius kaimynus, o mokykloje, jei nepadarytų namų darbų, – ir mokytoją...“

lą, vienas mokinyss jį atsivestų į literatūros pamoką, kad išsamiau papasakotų apie visus mitinius gyvūnus, o susidraugavęs su juo norėtų nukeliauti į jo pasaulį. Įdomus ir toks pasirinkimas: feniksą laikytų nebijodamas jį prarasti, nes šis paukštis geba prisikelti iš pe-
nų. Vaikiniai su prisijaukinto-

mis mitinėmis būtybėmis (hipogrifu, slibinu) keliautų po pasaulį, net lenktyniautų su lėktuvais; merginoms mielesnės fėjos, nes jos linksmos, mėgsta muziką, galėtų kartu pašokti... O vienas šmaikštuolis laikytų sirenas, kad jos užmigdytų dėl garsios muzikos besiskundžiančius kaimynus, o mokykloje, jei nepadarytų namų darbų, – ir mokytoją...

Skaitydama mokinių kūrybinius darbus, dar kartą įsitikinau, kad tokios pamokos yra svarbios: jos ne tik apibendrina tam tikrą temą, bet ir žadina kūrybiškumą.

Adelė SAMUOLIENĖ,

Panevėžio „Minties“ gimnazijos lietuvių kalbos mokytoja

EILĖRAŠČIO PAMOKA: bendraukime ne tik žodžiais, bet ir širdimi

Eilėraščio pamoka niekuomet nebuvo lengva nei mokytojams, nei mokiniams. Ji visada reikalavo ypatingo dėmesio ir gero pasiruošimo jai, kad prie poetinio kūrinio būtų prieinama kaip prie kažko tokio, kas neįprasta ir nekasdieniška. Tam geriausias laikas yra pavasaris, kada su atbundančia gamta į mūsų mokyklą kiekvienais metais atkeliauja poezijos skaitymai. Jiems ruošdamiesi vaikai turi progą daugiau klausytis, skaityti, analizuoti, mokytis atmintinai. Siekiame, kad eilėraščių ritmų ir rimų muzika skambėtų kiekvieno skaitančiojo, deklamuojančiojo ar klausančiojo širdelėje. Rinkdamiesi poezijos kūrinius stengiamės nepamiršti eilėraščių žanrų plėtimo sampratos. Ypač tai aktualu ruošiant literatūrinius montažus.

Skaitydami poeziją pradinių klasių mokiniai ne tik mokosi gražiai elgtis, mylėti savo kraštą, bet ir suprasti gėrį, jausti grožį, mąstyti apie gyvenimo tikslą ir prasmę. Eilėraščiai – nepamainoma vaikų auklėjimo, kalbos mokymo, saviraiškos ugdymo priemonė. Poezijai

skirtos pamokos suteikia galimybę plačiau pažvelgti į vieno ar kito poeto kūrybą, pabendrauti su eilėraščių autoriais. Jie atvyksta ir į mūsų organizuojamus renginius: visada geranoriškai bendradarbiaujame su poete Z.Gaižauskaite, turėjome galimybę į susitikimus pakviesti Z.Sadauskaitę, V.Pancernienę, K.Navaką. Tokių susitikimų metu mokiniai išgirsta gyvą kuriančio žmogaus žodį, geriau pajunta nuotaiką, eilėraščio atsiradimo aplinkybes, parodo ir savo kūrybos užuomazgas. Juk nepaslapstis, kad pradinukas visada yra ieškojimų, atradimų, bandymų kelyje ir pirmieji kūriniai dažniausiai gimsta šiame amžiuje. Tokiuose pavasarinuose poezijos skaitymuose vaikams suteikiama puiki galimybė atsiskleisti per vaizdingą gimtąjį žodį. Taigi literatūrinis mokinių lavinimas vyksta ne tik tradicinėje pamokoje, bet ir nekasdienėje aplinkoje, daugybės klausytojų akivaizdoje.

Ruduo – gėrybių metas, didelis džiaugsmas visiems kaupti maisto atsargas žiemai, kurti iš rudens gėrybių įvairius personažus.

Šiomet su tėveliais mano auklėtiniai sukūrė daug darbėlių, juos eksponavome klasėje. Kupini išgyventų malonių kūrybinių akimirkų rašėme ketureilius, kūrėme mįsles, sudarėme savo kūrybos eilėraščių knygelę „Rudens dovanos“. Suruošėme raiškaus skaitymo savaitę.

Obuolys

*Obuoly, obuoly,
Kam ant žemės
Tu riedi?
Šok ant medžio
Ir kabok.
Lauk šaltuko,
Nebijok!*

Vasarė, 3 kl.

Moliūgėlis

*Iš moliūgo padariau
Daug gražių darbėlių.
Nes priaugo jų darže
Su margais dryželiais.*

Saulė, 3 kl.

Poezija yra kalba, kai bendraujama ne tik žodžiais, bet ir širdimi. Jei kalbi širdimi, tai ir klausaisi širdimi, todėl pradinėse klasėse vertinti eilėraščių kaip estetinę vertybę, auklėjamąją priemonę labai svarbu, o šio žanro kūriniams skirti renginiai savo vertės nenustoja niekada. Jie mūsų mokyklos mokinių ir jų tėvėlių gyvenime jau tapo tradicija.

Vilė GRUŽAUSKAITĖ,
*Kauno mokyklos-darželio „Rūtelė“
vyresnioji mokytoja*

Per Lietuvą su liaudies daina

Norint išvengti nuobodžių, vienodų pamokų, dabartinės mokymo programos sudaro galimybę taikyti tokius metodus, kurie skatintų mokinių savarankiškumą, loginį mąstymą, aktyvų dalyvavimą pamokoje. Ar gera pamoka ta, kurioje mokytojas jaučia palikęs dalį savęs, o mokinyss – suradęs save?

Atsakymą padiktuoja nors retsykiais vedamos ne-tradicinės, integruotos pamokos, kuriose mokoma, mokomasi, klystama ir taisomasi... Dar maloniau, kai bendram tikslui susiburia ne tik mokytojas su savo mokiniais, bet pagalbom atskuba ir bendraminčiai.

Dar mokslo metų pradžioje su Akmenės r. Ventos muzikos mokyklos mokytoja Aukse Nainyte aptarėme bendrą literatūros ir muzikos projektą aštuntoje klasėje „Per Lietuvą su lietuvių liaudies daina.“

„Labai apgailestaučiau, jei muzika tik linksmintų klausytojus, – aš stengiuosi padaryti juos gerus“, – sakė G.Hendelis. Nesiaiškinome, ar gerumo spindulys smigtelėjo kuriam aštuntokui tą baigiamąją projekto pamoką, bet dar labiau išryškėjo mokytojos B.Vasiliauskienės auklėtinų nuoširdumas, taip branginamas, ugdomas. A.Nainytė vedžiojo juos įvairių regionų liaudies dainų keliais keleliais, įrodinėdama B.Sruogos teiginį, jog mūsų dainos – „nesibaigiantis ilgėjimasis, neišbrendama gėla su tyliomis prošvaistėmis“.

Bet ne jauniems liūdėti... Ir suskambo visų atliekamos linksmesnės sutartinės, kanklėmis melodijas vinguriavo ne tik mokytoja Auksė, bet ir jos buvusios tos pačios klasės mokinės.

Klausytasi, dainuota, diskutuota apie namų rašinėlius „Ar man miela liaudies daina?“ Rekomenduota paskaityti naują K.Sajos knygą „Liepsnojanti“ apie paauglės meilę liaudies dainai.

Ką patys suteikiame įvairiems gyvenimo momentams, tą ir turėtume matyti paėjėję keliu tolyn ir atsigręžę. Turėtų taip būti... Tuo verta tikėti.

Birutė BUTAUTIENĖ,
Akmenės r. Ventos gimnazija

➤ MOKYKLOSE

Susipažino su darbo pasauliu

Mokytoja **Rima Šarkanienė** parašė „Dialogui“ apie Panevėžio „Saulėtekio“ progimnazijoje vykusią karjeros dieną. „5–8 klasių mokiniai, lydimi mokytojų, lankėsi įvairiose Panevėžio įstaigose. Tai buvo galimybė susipažinti su darbo pasauliu: mokiniai rinko informaciją apie profesijas, jų ypatumus, domėjosi įsidarbinimo galimybėmis. Grįžę į mokyklą mokiniai parengė interviu su profesijos atstovu, plakatus, kuriuose pateikė surinktą informaciją. Savo kūrybiniais darbais ir įspūdžiais iš išvykų mokiniai pasidalins pristatydami veiklas kitų klasių mokiniams“, – pasakoja pedagogė.

Šaltiniai.info – duomenų bazė smalsiam šiuolaikiniam žmogui

Dalia ŽEMAITYTĖ

Ir patikima, ir reta informacija

Čia sistemingai surinkta ir patogiai pateikta lietuvių literatūros ir kultūros, kalbos, Lietuvos istorijos temų medžiaga: aprašai, iliustracijos, vaizdinė informacija. Labai svarbi šaltinių įvairovė – bazėje yra ne tik žinomų ar įprastų, bet ir retų, anksčiau nepublikuotų pirminių šaltinių ir juos analizuojančių antrinių šaltinių.

Rinkdamiesi informacijos šaltinius, visada turime įvertinti jų naudingumą ir kokybę pagal tam tikrus kriterijus – auditoriją, originalumą, pritaikomumą, aiškumą, aktualumą, savalaikiškumą, patikimumą ir pan. Šaltinių duomenų bazėje informacija išdėstyta aiškiai, suprantamu stiliumi, tinkamu daugumai vartotojų. Vienas šios duomenų bazės patikimumo „saugiklių“ – ją kūrė Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto bei Vilniaus universiteto Filologijos ir Istorijos fakultetų mokslininkai, siekę aktualizuoti ir susieti kalbos, literatūros ir istorijos mokymosi šaltinius. Tad bene patraukliausias bruožas, kuris iš karto krinta į akį – galimybė stebėti bendrą panoramą: kaip plėtojosi literatūra, kalba, istorija, kokius reiškinius veikė jų tarpusavio sąsajos ir kokį bendrą kultūrinį audinį galiausiai išaudė. Ir rasime čia ne tik epochų aprašymus, bet ir žmonių, tais laikais gyvenusių ir kūrusių, istorijas. Duomenų bazėje skelbiama ir specializuota faktinė informacija, leidžianti iš arčiau susipažinti su rašytojais ar šviesuomenės žmonėmis, turėjusiais įtakos kultūros raidai.

Siekiant parodyti lietuvių kalbos, literatūros ir istorijos šaltinių priklausymą bendram kultūros laukui, temos sugrupuotos į istorines-kultūrinės epochas, kurios pateikiamos laiko juostoje. Joje akivaizdžiai matosi, kokiomis kultūrinėmis epochomis įvyko svarbiausi Lietuvos istorijos įvykiai. Šaltinių duomenų bazėje susipina įvairios disciplinos, tad svarbus duomenų bazės bruožas – tarpdalykiškumas, įgalinantis ją visapusiškai naudoti ir atveriantis platesnes perspektyvas: pavyzdžiui, čia esama ir tam tikros jungties tarp istorinio ir geografinio lavinimosi. Išskirtinę vietą duomenų bazėje užima aiškinamosios, duomenis detalizuojančios, supratimą lengvinančios kartoschemos. Pagal tam tikrus kriterijus atrinktos informacijos pateikimas žemėlapiu forma yra svarbus ugdant istorinį suvokimą, padeda geriau įsivaizduoti kultūros raidą. Itin patogi paieškos sistema padės rasti reikiamą šaltinį tiek konkrečiai žinantiesiems, kur jo ieškoti (per laiko juostą arba antraštes), tiek mėgstantiems paprastus paieškos būdus (įvedant raktažodį ar ieškant pagal abėcėlę).

Duomenų bazė sukonstruota moderniai, išnaudojant informacinių technologijų teikiamas galimybes; svarbiausia iš jų – teisioginės nuorodų tarp istorijos, kalbos ir literatūros tekstų, formuojančios bendrą kultūros raidos vaizdą. Specialiai šiai duomenų bazei sukurti trumpi lietuvių kalbos tarmės pristatantys filmukai. Juose aptariama tarmės geografinė padėtis, skiriamosios ypatybės, pateikiama įdomesnės leksikos pavyzdžių. Skaitytojas bazėje ras ir originalios, mažai kur naudotos vizua-

Šiais laikais, kai mus atakuojantys informacijos srautai yra kasdienio gyvenimo dalis, išlieka didysis iššūkis – pasirinkti patikimus ir kokybiškus informacijos šaltinius. Interneto platybės seniai tapo nepamainomu įrankiu kiekvienam, bent kiek su rašyba, mokslais, studijomis ar ugdymu susijusiam žmogui. Dažnai naudojamės „Vikipedijos“ ir kitų didesnių ar mažesnių skaitmeninių duomenų bazių, bibliotekų, enciklopedijų informacija, nors kartais ir žinome, kad negalime šimtu procentų ja pasitikėti. Ir gaištame laiką, tikriname faktus kitur, ieškodami įvairiose vietose išbarstytos informacijos bei pasitelkdami įvairiomis užsienio kalbomis sukurtus žinykus.

Šį rudenį pasirodžius naujai Lietuvių kalbos, literatūros (kultūros) ir Lietuvos istorijos mokymosi šaltinių skaitmeninei duomenų bazei www.saltiniai.info džiaugtis tikrai yra kuo. Ji skirta ne tik mokytojams ir mokiniais, bet ir sąmoningam jaunimui bei kiekvienam savo šalies istorija, kalba, literatūra, kultūra besidominčiam žmogui.

likos (žemėlapių, rankraščių faksimilių, monetų pavyzdžių ir t. t.), tai atveria galimybę įvertinti vizualinių šaltinių kaip išskirtinių kultūros fenomenų vietą ir vertę mokantis istorijos. Bazė suteikia galimybę naudotis specialiai jai sukurtais ar iki šiol viešai nepublikuotais svarbiais kultūriniais šaltiniais, pavyzdžiui, Radvilų genealogija ar šiemet 400 metų jubiliejų švenčiančiu M. K. Radvilo Našlaitėlio parengtu Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės 1613 m. žemėlapiu.

Kalba: nuo pradžių pradžios iki šiuolaikinio teksto kūrimo principų

Didelis dėmesys kalbos modulyje skirtas lietuvių kalbos gyvybės šaltiniui – tarmėms ir patarmėms pristatyti. Duomenų bazėje galima rasti skirtingomis patarmėmis įskaityto to paties teksto pavyzdžių. Pasirinkti trumpi, patrauklūs tekstai – pasakos „Pasaka apie pupą“ ir „Zuikis ir genys“. Paklauius to paties teksto skirtingomis patarmėmis, aiškiau matyti jų panašumai ir skirtumai. Be to, čia prieinami anksčiau niekur neviešinti, autentiški žinomų žmonių tarminiai įrašai (pavyzdžiui, prof. A. Girdenio papasakotas anekdotas), specialiai duomenų bazei nufilmuoti kalbantys įvairių patarmių atstovai.

Gausu ir su kalba susijusių istorinių įdomybių. Tarkime, skyrelyje „Ar žinai?“ surinkta informacija padeda rasti atsakymų į daugelį primirštų faktų ar sužinoti naujų dalykų. Pavyzdžiui, pristatomos įvairios Lietuvos vardo kilmės versijos: nuo XV amžių siekiančių mėginimų susieti „Lietuvą“ su „Italija“ ar „lietumi“ iki šiuolaikinių kalbininkų teorijų, nagrinėjančių galimą ryšį su vandenvardžiais.

Tačiau čia aptariamos ne tik įvairios kalbos ir kalbotyros temos, kurioms sukurta originalios iliustracijos (tarmės, fonetikos skyriui, baltų kalboms). Galima susipažinti su teksto (rašytinio ir viešojo

kalbėjimo) kūrimo ypatybėmis – tai šiais laikais turėtų būti itin aktualu ne tik mokslieviams: pristatoma medžiaga apie teksto sandarą, tekstų tipologiją, pateikiami patarimai, kaip juos kurti. Naudingos informacijos čia ras ne tik moksleivis ar studentas, bet ir kiekvienas, kam aktualūs tekstų kūrimo klausimai.

Literatūra: įdomūs, netikėti dokumentai

Literatūros modulis leidžia susipažinti su lietuvių ir užsienio literatūros autorių biografijomis, jų kūriniais, kritikų mintimis apie jų kūrybą. Keičiantis mokyklinėms programoms, jose atsiranda autorių ir kūrinių, apie kuriuos anksčiau nebuvo galima kalbėti, tad ši bazė padeda užpildyti kai kurias spragas, taip pat ir susipažinti su naujais, šiandienos literatūroje svarbiais vardais. Kartu suteikiama galimybė pasigilinti į jų kūrybą ir atidžiau, pasinaudojant tam tikru kelrodžiu – duomenų bazėje pateikiamos ir recenzijos, autorių kūrybos analizės pavyzdžiai, parengti žinomų literatūrologų.

Literatūros modulis, dar tebebildomas, žada pateikti įdomių tekstų – pavyzdžiui, Kazio Borutos romano *Baltaragio malūnas* dviejų versijų (originalios ir cenzūruotos) fragmentus. Taip pat bus paskelbta didelis pluoštas kultūros ir literatūros raidai svarbių, specialiai Šaltinių bazei į lietuvių kalbą išverstų kūrinių: Motiejaus Kazimiero Sarbievijaus „Apie aštrų ir šmaikštų stilių“ (tai jį išgarsinęs teorinis darbas), Klaipejo gimusio ir augusio žymiausio vokiečių baroko poeto Simono Dachio eilėraščių, Pranciškaus Ksaverio Bogušo *Traktatas apie lietuvių tautos ir kalbos pradžią*, Liudviko Rėzos, Juliaus Slovackio ir kitų autorių eilėraščių bei prozos fragmentų vertimai. Pirmą kartą plačioji visuomenė galės susipažinti su vienu pirmųjų Lietuvos įvaizdžio pristatymo pavyzdžių – Erazmo Vitelijaus, Lietuvos didžiojo kunigaikščio Aleksandro sekretoriaus ir pasiuntinio pas

Šventąjį Tėvą Aleksandrą VI, kalba, sakyta popiežiui 1501 metais Romoje. O tai, kaip XVII amžiuje Lietuva atrodė prancūzams, leis suprasti prancūzų enciklopedijų aprašų apie Lietuvą ir jos valdovus vertimai.

Istorija: galimybė perskaityti atnaujintą versiją

Bus ką veikti ir istorijos mėgėjams. Šaltinių duomenų bazė ypač aktuali tiems, kurie baigė mokyklą sovietmečiu arba Nepriklausomybės pradžioje, kai senoji istorijos versija buvo paneigta, o naujosios dar nebuvo, ir jie išaugo jausdami tam tikrą trūkumą savo žinių bagaže. Išsamesnis žvilgsnis į www.saltiniai.info galėtų būti proga pasikartoti savo šalies istoriją ar perskaityti atnaujintą jos versiją, jau žvelgiant iš Nepriklausomybės laikotarpio, kai tapo prieinami ir iki tol nežinomi faktai, o ne vien išfiltruotas, dažnai ir gerokai iškreiptas istorijos variantas. Duomenų bazė leis įvairiapusiškiau išsiginčioti, kelti klausimus, interpretuoti istoriją, paskatindama savarankišką, kritinį ir kūrybinį mąstymą, nes čia sutelkti įvairūs, vienas kitą papildantys skirtingo pobūdžio Lietuvos istorijos šaltiniai (pirminiai istoriniai šaltiniai tradicine prasme, istorikų tekstai, vizualika, kartoschemos, lentelės, audiovizualika).

Skaitmeninėje duomenų bazėje įmanoma iš įvadinio teksto pateikti tiesiai į tinkamą, reikiamą šaltinį ar istorikų parengtą tekstą, vertinantį ir charakterizuojantį tam tikrus praeities siužetus. Duomenų bazėje specialistų analizei ir įžvalgoms suteikiama reikšminga vieta, ir skaitytojas tarsi įgyja gaires konkreitiems reiškiniais interpretuoti, todėl duomenų bazė taip pat naudinga savarankiškesnėms studijoms. Galbūt saltiniai.info, įgalindami remiantis pirminiais ir antriniais šaltiniais pačiam sudaryti nuomonę, padės susidėlioti tikslesnę, autentiškesnę vaizdą apie mūsų tautos praeitį, sieks stiprinti tautos kultūros ištakų pažinimą, skatins sąmoningumą.

Informacinio raštingumo įgūdžiai

Atvira visuomenei, ši speciali duomenų bazė (kuri laikui bėgant veikiausiai dar plėsis) gali būti vienas iš atsakymų pastaraisiais metais smarkiai išaugusiam visuomenės susidomėjimui ir susirūpinimui informacinio raštingumo, asmens kritinio mąstymo puoselėjimu. Galimybė analizuoti gerai atrinktus šaltinius, įdomią, retą medžiagą leidžia vartotojui pačiam formuoti požiūrį, geriau suvokti tautiško klausimus, skatina plėsti akiratį. Vaizdų, sąvokų dermė įgalina informacijos ieškančią žmogų „prisijaukinti“ šią šaltinių saugyklą ir naudotis ja dažniau.

Kaip pamatysite, čia galima rasti visą pagrindinę, bendrajam išsilavinimui būtiną informaciją apie lietuvių kalbą, Lietuvos istoriją ir literatūrą, patogiai pateiktą vienoje vietoje suprantamu būdu. Tad tai galimybė pagilinti žinias, o kai kuriais atvejais – gauti žinių, kurių nebuvo įmanoma gauti anksčiau; tarsi proga tėvams kartu su vaikais šių dienų Lietuvoje baigti bendrąjį lietuvių literatūros ir istorijos kursą.

Apie rekonstrukciją ir idėjų konstrukciją valdorfiškai

Jau kurį laiką švietimo pasaulyje vyksta bruzdėjimas dėl ugdymo sistemos atsinaujinimo. Kol kas, atrodo, sutariame tik dėl vieno – pokyčio būtinybės, o idėjų yra pačių įvairiausių: nuo lėtesnio tempo iki pasiūlymo pereiti prie kiniško auklėjimo, kur yra besąlygiškai paklustama autoritetams, bei skatinimo pasiimti iš sovietmečio tai, kas buvo geriausia.

Naujų ugdymo būdų paieška yra ir Vilniaus Valdorfo mokyklos mokytojų kolegijos kasdienybė. Kiekvieną ketvirtadienį čia yra diskutuojama apie naujosios kartos vaikus, jų bendravimo bei mokymosi ypatumus. Šiomet kalbėtis apie pasikeitimų poreikį išgyvenančios mokyklos iššūkius susirinkome kartu su Merete Lovlie, pedagoge iš Švedijos. Pasakodama apie savo mokyklos įsikūrimą, viešnia pabrėžė, jog antroposofijos studijos jai padėjo suvokti, kad kiekvienas žmogus yra unikalus, jo idėjos ir ketinimai – svarbūs, belieka pati-

kėti tuo ir atkakliai siekti savo tikslų. Būtent ši mintis padėjo Meretei Lovlie kartu su kolegomis įkurti visiškai unikalią mokyklą Švedijoje.

Šiandieniniame švietimo sąmyšyje būtent ir trūksta (pasi)tikėjimo savo idėja, bandoma pernelyg logiškai išnarplioti, numatyti rezultatus, – tokiose struktūrose idėjos tiesiog miršta nė nepradėjusios gyventi. Manychiau, kad kartais visiškai be reikalo atmetame eksperimentus, įsivaizduodami, kad logika pamatuojami rezultatai būtinai bus teisingi. Pokalbio metu Merete Lovlie skatino mokytojus nebijoti chaotiškumo, situacijos, kurioje nežinai visko iki galo. Svarbu likti atviriems visoms galimybėms – taip mokykla gali kisti. Universalių ugdymo receptų nėra, esminis dalykas – ar vaikas laimingas kiekvieną dieną.

Apie drąsą keistis, eksperimentuoti kalbėjomės jau besibaigiančios mokyklos pastato rekonstrukcijos išvakarėse. Vil-

niaus Valdorfo mokyklos bendruomenė jau seniai svajojo apie gražias, erdvas ir jaukias patalpas, tačiau reali galimybė atnaujinti 1964 m. statybos darželį ir pritaikyti jį šiuolaikinės mokyklos reikmėms atsirado 2009 m., kai buvo paskelbtas projektų konkursas pagal 2007–2013 metų Sanglaudos veiksmų programos 2 prioriteto „Viešųjų paslaugų kokybė ir prieinamumas: sveikatos, švietimo ir socialinė infrastruktūra“ priemonę VP3-2.2-ŠMM-21-K „Nevalstybinių bendrojo lavinimo mokyklų ir valstybinių bendrojo lavinimo mokyklų, vykdančių meninio ugdymo programas, infrastruktūros plėtra“. Neturėjome jokios patirties rengti tokio lygio projektus, tačiau bendromis mokytojų ir tėvėlių pastangomis paruošėme paraišką ir – valio – mokyklai buvo skirtas finansavimas. Bendra rekonstrukcijos projekto vertė 2 374 614 Lt, iš jų 2 018 421 Lt Lietuvos ir Europos Sąjungos struktūrinių fon-

dų parama, 356 192 Lt mokyklos bendruomenės įnašas.

Pastato rekonstrukcija mokyklos bendruomenei buvo didelis iššūkis ir drąsus žingsnis, bet mums pavyko. Jau netrukus įžengsime į visiškai atnaujintas, šiltas, pagal vaikų amžių išdažytas klases, cokoliniame aukšte turėsime daug vietos drožybos, metalo darbams, siuvimui, vėlimui ir kitoms technologijoms. Mokytojų kambarys naujame priestate įsikurs net per du aukštus.

Šiandien, kai žvelgiame į besibaigiančias statybas ir planuojame sugrįžimą į naują korpusą, apima įkvėpimas tarsi pradėti naują mokyklos gyvavimo etapą, pamąstyti asmeniškai sau, koks mano kaip mokytojo tikslas, ko aš mokau ir kuo remiuosi. Atsinaujinimas, kad ir mažytis, yra svarbus, tai – laimės sąlyga. Laimingi mokytojai – laimingi vaikai.

Parengė **Ineta ŽYMANČIŪTĖ**

Užs. 498

MOKYKLOSE

Rašytoja negali gyventi be pasakų

Šiaulių Juliaus Janonio gimnazijoje įvyko susitikimas su žurnaliste, rašytoja, knygų vaikams, paaugliams autore Gintare Adomaityte. Rašytoja prasitarė, kad mėgsta atsiversti vaikystėje skaitytas pasakas ir į jas pažvelgti kitomis, suaugusiojo, akimis. Pasak G.Adomaitytės, pasakose galima įžvelgti vis naujų reikšmių ir kontekstų, jos padeda lavinti vaizduotę, išlaisvinti fantaziją, o vaikystėje perskaitytos pasakos netgi formuoja asmenybę. G.Adomaitytei labiau nei liaudies kūrybos patinka autorinės pasakos. Vienas jos mėgstamiausių kūrėjų yra E.T.A.Hofmanas.

G.Adomaitytė nemažai bendrauja su jaunimu, stengiasi jaunus žmones suprasti. Tuo tikslu dalyvauja įvairiuose konkursuose, meninėse dirbtuvėse. Bendravimo patirtį kūrėja pritaiko rašydama knygas. Apie tai „Dialogui“ parašė Šiaulių Juliaus Janonio gimnazijos muziejaus vadovė **Roberta Rasikienė**.

■ Lietuvių kalbos mokytojas Rimvydas Sruogis ir rašytoja Gintarė Adomaitytė

Knyga – paminklas

Alytaus Jotvingių gimnazijoje įvyko Viliaus Kavaliausko knygos „Pažadėtoji žemė – Lietuva“ pristatymas. Jį kartu su mokiniais parengė teatro mokytoja Marytė Stasiuknyienė, šokio mokytoja Gita Strikytė-Jakučionienė ir istorijos mokytoja Ona Motiekienė.

Nuskambėjus Tautinei giesmei, gimnazistai pakvietė į trumpą virtualų pasimatymą su mums mažai žinoma istorijos dalimi – Alytaus vietomis, menančiomis žydų gyvenimą mūsų mieste. Ar žinome, kad tarpukariu trečdalį Alytaus gyventojų sudarė žydų tautybės žmonės? Kas byloja apie mūsų mieste buvusią gausią žydų bendruomenę? Tai savo dydžiu stebinanti išlikusi sinagoga Kauno gatvėje, pastatyta 1911 metais ir savo didingumu primenanti aukštą bendruomenės išsivystymo lygį. Tai ir miesto širdimi buvusi Vilniaus gatvė, kur gyveno turtingesni žydai ir veikė 2 kino teatrai, 26 žydų draugijos. Žydų vaikai turėjo savo biblioteką, pradinę mokyklą, progimnaziją, profesinę mokyklą, taip pat galėjo mokytis kartu su lietuviais miesto mokyklose. Buvusios žydų mokyklos pastate dabar veikia kraštotyros muziejus. Žydai – tauta, kuri mokėjo pasijuokti iš savęs ir labai rūpinosi savo vaikų švietimu.

Mes daug girdėjome apie žydų genocidą, karo baisumus, bet nedaug žinome apie šios tautos gyvenimą šalia mūsų senelių. Vaikščiodami po savo miestą, praeidami pro jų gyvenimą menančias vietas, nesusimąstome, kad žydai taip pat statė, kūrė, gydė, mokė ir mokėsi, gynė valstybę – Lietuvą. Jų kapinės, aptvertos autentiška akmenine tvora, išlikusios tik Pirmajame Alytuje. Yra išlikę dalis paminklų – maceivų. Kapinėse palaidoti ir autoriaus knygoje paminėti Vyties Kryžiaus kavalieriai Abraomas Štramas ir Kacas Motelis (konkreči palaidojimo vieta nėra nustatyta).

Po to, kai knygos autorių pristatė gimnazijos direktorius Kęstutis Miliauskas ir Alytaus miesto savivaldybės Švietimo skyriaus vedėjas Vytuolis Valūnas, Vilius Kavaliauskas – žurnalistas, vertybių kolekcionierius, Lietuvos mylėtojas – kalbėjo apie knygos atsiradimo idėją. Knyga supažindina su tarpukario Lietuvos žydų bendruomene, su jos politine, sportine, kultūrine ir švietimo veikla, Lietuvos žydais versle ir pramonėje, savanoriais nepriklausomybės kovose ir t. t.

Vilija DRANGINYTĖ,
Alytaus Jotvingių gimnazijos bibliotekininkė

Sukos sukos malūnėlis

Šiaulių r. Raudėnų mokykloje įvyko etnokultūrinis edukacinis renginys „Sukas sukos malūnėlis“. Jame dalyvavo priešmokyklinio amžiaus ir 1–5 klasių mokiniai. „Svečių sulaukėme iš Bubių, Dirvonėnų, Verbūnų, Kuršėnų Stasio Anglickio, Pavenčių mokyklų, Kaišių pagrindinės, Bazilionų vidurinės mokyklos-darželio, Daugėlių lopšelio-

darželio, – rašo „Dialogui“ mokytoja **Vaiva Bružienė**. – Visi svečiai į inscenizuotą malūną atvyko su parengtomis liaudies kūrybos raiškos programėlėmis. Skambėjo lietuvių liaudies dainos, buvo sekamos inscenuotos pasakaitės. Kaip iš maišo byrėjo įvairios mėsės, pasierzinimai, rateliai ir žaidimai. Malūno gospadinė Malūnininkė Dūna vai-

kams parodė sumaltų manų, rugių, grikių miltų. Po pasirodymų visi dalyviai išsiskirstė į tautodailės darbėlių grupes. Į svečius atvyko ir įvairių darbėlių kūrimo pamokė Kuršėnų kūrybos namų bei Šiaulių jaunųjų technikų centro tautodailininkai. Vienu metu veikė vėlimo, pynimo, malūnėlių spalvinimo, piešimo ir puokščių kūrimo, maišėlių dekoravimo, lėktuvėlių lankstymo ir valdymo, keramikos, siuvimo ir darbėlių iš šiaudų kūrimo grupės. Prigaminę įvairiausių kūrybos darbų, svečiai buvo pakviesti pasigardžiuoti žolelių arbata, meduoliais ir saldumynais. Sporto salėje lėktuvėlius valdymo pulteliu skraidino aviamodelistas V.Steponavičius...

■ Vienu metu veikė vėlimo, pynimo, malūnėlių spalvinimo, piešimo ir puokščių kūrimo, maišėlių dekoravimo, lėktuvėlių lankstymo ir valdymo, keramikos, siuvimo ir darbėlių iš šiaudų kūrimo grupės.

MRU – studijos socialinio darbuotojo kvalifikacijai įgyti

Jau ketvirtus metus Mykolo Romerio universitete (MRU) vyksta ištęstinės studijos socialinio darbuotojo kvalifikacijai įgyti. Į studijas kviečiami studijuoti asmenys, turintys aukštąjį išsilavinimą, dirbantys socialinį darbą valstybinėse, savivaldybių, privačiose įstaigose, įmonėse, organizacijose, asociacijose, labdaros ir paramos fonduose, religinėse bendruomenėse, bendrijose ir centruose. Šią programą baigę asmenys įgis socialinio darbuotojo kvalifikaciją.

Vadovaujantis Socialinių paslaugų įstatymu, dirbti socialiniu darbuotoju po 2011 m. liepos 1 d. turi teisę asmenys, įgiję aukštąjį socialinio darbo ar jam prilygintą išsilavinimą. Socialinių darbuotojų ir socialinių darbuotojų padėjėjų kvalifikaciniuose reikalavimuose nurodoma, kad socialiniam darbui prilygintu išsilavinimu laikomas:

- kitas aukštasis socialinių mokslų studijų srities išsilavinimas ir gautas pažymėjimas, liudijantis, kad asmuo išklaušė ir atsiskaitė ne mažiau kaip 60 kreditų socialinio darbo studijų dalykų socialinius darbuotojus rengiančioje aukštojoje mokykloje;

- kitas aukštasis ne socialinių mokslų studijų srities išsilavinimas ir gautas pažymėjimas, liudijantis, kad asmuo išklaušė ir atsiskaitė ne mažiau kaip 90 kreditų socialinio darbo studijų dalykų socialinius darbuotojus rengiančioje aukštojoje mokykloje.

Mykolo Romerio universitete siūlomos vienerių metų studijos suteikia galimybę

per trumpą laiką įgyti socialinių darbuotojų kvalifikaciniuose reikalavimuose nurodytą reikiamą kreditų, žinių bei kompetencijų kiekį. Programą sudaro du blokai:

- teorinės studijos (26/46 kreditų),
- moksliniai tyrimai ir baigiamasis darbas (14 kreditų).

Teorinių studijų blokas sudarytas iš privalomų studijų dalykų, pasirenkamųjų dalykų ir specialiųjų dalykų alternatyvos. Kiekvienas programos studijų dalykas baigiamas egzaminu arba atestacija, kurie organizuojami sesijų metu.

Studijų kalendorius ir taikomi meto-

dai sudaryti lanksčiai ir atsižvelgiant į studentų pageidavimus ir poreikius. Studijos vyksta šeštadieniais, todėl labai patogiu studijuoti dirbantiesiems ir gyvenantiems atokiose Lietuvos vietovėse. Studijos pritaikytos studijuoti ir nuotoliniu būdu, todėl socialinio darbuotojo kvalifikaciją gali įgyti ir dirbantys bei gyvenantys užsienyje socialiniai darbuotojai. Siekiama derinti tradicinį mokymą auditorijoje su pagalba studijuojančiajam kompiuterių tinklo aplinkoje. Moodle elektroninėje mokymosi aplinkoje studijuojantieji gali naudoti studijų medžiagą elektroniniu

pavidalu, konsultuotis su dėstytoju. Visa studijų medžiaga talpinama elektroninėje erdvėje, dėstytojas atsiskaitymo užduotis taip pat pritaiko tokiai studijų formai. Mokymo forma yra lanksti, visapusiškai pritaikyta prie studijuojančiųjų poreikių. Dėstytojai turi aukštą profesinę, mokslinę ir praktinę kvalifikaciją, įgiję profesoriaus, docentų pedagoginius laipsnius, sukaupę didelę patirtį dėstomų dalykų srityje.

Pagrindinis MRU siūlomų tęstinių studijų tikslas – parengti aukštos profesinės kompetencijos socialinius darbuotojus profesinei veiklai, gebančius kvalifikuotai projektuoti ir organizuoti socialines paslaugas įvairiose institucijose ir padėti asmeniui, šeimai ir bendruomenei spręsti sociopsichologines, sociokultūrines, socialines, teises problemas. Ištęstinių studijų programa sudaryta atsižvelgiant į tai, kurių žinių ir gebėjimų reikia šių dienų socialiniam darbuotojui, daugiausia dėmesio skiriama šioms socialinio darbuotojo kompetencijoms: asmenų įgalinimo, komandinio darbo, bendradarbiavimo.

Puikiai galimybe įgyti socialinio darbuotojo kvalifikaciją ir patobulinti savo kompetencijas Mykolo Romerio universitete jau pasinaudojo 80 būsimų ir esamų socialinių darbuotojų, šių studijų dėka įgijusių galimybę tęsti savo profesinę karjerą ar sėkmingai įsiliesti į šiuo metu labai svarbios ir reikalingos profesijos atstovų gretas.

s.

➤ MOKYKLOSE

Pažintis su virtualia biblioteka ir QR kodu

Panevėžio kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų pagrindinėje mokykloje (PKNPM) apsilankiusi Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos specialistų komanda parodė mokiniams filmą apie virtualios bibliotekos skyrių su vertimu į LGK (ekrano kampe tekstą vertė visiems pažįstama Panevėžio apskrities gestų kalbos vertėjų centro vertėja Rasa Odminienė). Informacinių paslaugų skyriaus vedėja Gitana Užkurėlienė paaiškino apie bibliotekos katalogą, kaip ieškoti knygų ir kaip jas užsisakyti, pabrėžė, kad visa informacija apie knygas yra sudėta į internetą. Jovita Verbickienė, vyresnioji metodinė, papasakojo, kaip į visos Europos kultūros

erdvę integruotuose interneto portaluose galime rasti skaitmeninį Lietuvos kultūros paveldą. Pavyzdžiui, www.epaveldas.lt galima pavartyti ne tik Katekizmą – pirmąją spausdintą lietuvišką knygą, senuosius žemėlapius, pasigrožėti pirmaisiais spalvotais atvirukais, bet ir pasiklausyti senųjų plokštelių. Portale www.pasvalia.lt galima sužinoti savo giminės istoriją, atlikti įdomybių testą apie Pasvalio kraštą.

Mokinius nustebino patogi paslauga, kai prisijungus prie svetainės www.pavb.lt atsidaro elektroninis katalogas ir knygas galima užsisakyti neišėjus iš namų. Specialistė juo-

kavo, kad užsakytas knygas vis dėlto reikės ateiti pasiimti patiems. Baigdama savo pristatymą viešnia teiravosi, ar mokiniai namuose neturi labai senų šeimos fotografijų, žemėlapių, atvirukų: teigė suprantanti, kad tai yra šeimų relikvijos, tad pažadėjo jas gavusi nuskenuoti ir grąžinti.

Kompiuterių specialistas Arnualdas Dalinda susitikimo dalyviams pasakojo apie QR kodą – nedidelę grafinę informacijos laikmeną, saugančią duomenis vaizde. QR kodas gali būti įvairaus dydžio: mažuose telpa vos keli žodžiai, pačiuose didžiausiuose – visas puslapis teksto. Mokinius ypač sudomino tai, kad QR kodą

nuskaityti specialią programėlę turintys telefonai, planšetiniai kompiuteriai.

Specialistas suprantamai paaiškino, kaip šią informaciją panaudoti praktiškai.

Mokyklos direktorė Danutė Kriščiūnienė pakvietė bibliotekos kompiuterių specialistą apsilankyti mokykloje dar ne kartą ir išmokyti smalsuolius praktiškai naudotis šia modernia programėle bei įtvirtinti įgytas žinias.

Palmira STANČAUSKIENĖ,
vyresnioji surdopedagogė individualioms
pratyboms vesti

Padėka už gerus darbus

Molėtų gimnazijoje veikia pilietinio ir tautinio ugdymo klubas „Mes – gimnazistai“, kurio nariai dalyvauja savanorystės renginiuose. Neseniai klubo nariams už gerus darbus padovanota ekskursija į Ignaliną. Pasakoja **Jolanta Liubeckaitė**: „Kelionės metu apilankytos Stirnių ir Labanoro bažnyčios. Ignalinoje susipažinta, kaip spausdinami laikraščiai (rajo no laikraštis „Molėtų žinios“ ir gimnazijos mėnraštis „Jaunimo gatvė“), lankstinukai, knygos. Spaustu vės darbuotojai įdomiai papasakojo apie savo darbą, parodė spaustu vės patalpas, įrangą, kuri naudojama spausdinimui, pamatėme, kaip gaminami padėklai šakočiams. Užsukome ir į Ignalinos savivaldybę,

kur atstovė ryšiams su visuomene parodė posėdžių salę, trumpai papasakojo Ignalinos istoriją, padovanojo vaizdinės medžiagos. Turizmo informavimo centre daug įdomaus sužinojome apie Ignalinos krašto lankytinas vietas, dovanų gavome lankstinukų bei žemėlapių. Kelionę baigėme Strigailiškyje. Čia kepykloje – restorane „Romnesa“ dalyvavome edukacinėje šakočio gaminimo programoje, klausėme gidės – šakočių kepėjos pasakojimo apie šakočių atsiradimą, apžiūrėjome muziejaus eksponatus (pamatėme įvairiose šalyse kepusius šakočius), patys kepėme ir ragavome spygliuoto gardėsio, fotografavomės prie Lietuvos rekordininko – šakočio, kurio aukštis 230 cm.“

Kabinetus papuošė originalūs kalendoriai

Po truputį artėja į pabaigą 2013 metai. Kad nebūtų liūdna skaičiuoti tirpstančių šių metų dienų, Kauno šv. Pranciškaus mokyklos skaitykloje buvo pristatytas žaismingas, spalvingas šeštokų sukurtas kalendorius. Mokiniai pavasarį dalyvavo tarptautinio projekto CIPS (*Creative Industry Primary Schools*) kūrybinio rašymo programoje. Šis projektas vaikams buvo labai naudingas: jie pamatė, jog kūrybinis rašymas, jų mintys gali virsti „solidžiu“ produktu, suprato, kad labai malonu įgyvendinti savo idėjas.

Taigi jaunieji kūrėjai kalendorių nuotaikingai pristatė mokyklos bendruomenei: pasi-

dalijo išpūdžiais apie vykusias netradicines pamokas, kuriose teko atlikti gausybę originalių kūrybinių užduočių: eiliuoti, perkurti žinomus siužetus, siekti nesuderinamus žodžių junginius ir dar daug kitų. Mokiniai paskaitė keletą pačių įdomiausių posmelių, pašmaikštavimų, netikėtų minčių, surašytų kalendoriuje, kurio centre – pagal metų laikus besikeičiantis medis. Šalia jo išsikūrė šeštokų eilėmis ir sentencijomis papuošti paukščiukai, drugeliai, sraigės, rausvašoniai obuoliai... Štai keletas minčių, kurios turėtų smagiai nuteikti būsimai dienai: „Kiekvieną dieną būk kaip žydinti gėlė“, „Mąstau mąs-

tau – mįslė ši amžina: / Kas pirmas atsirado – kiaušinis ar višta?“, „Čyru vyru nepamiršk vitaminų“, „Drugelio trapumas tarsi gyvenimas...“, „Ar matėte spalvų mūšį? Jis vyksta kiekvieną rudenį nuo 8 ryto iki 20 val. vakaro“...

Beje, šio kalendoriaus idėją mokyklos MMB atstovės (jų vadovė – mokytoja Jolanta Čėsnienė) pristatė respublikinėje idėjų mugėje ir buvo įvertintos diplomu už originaliausią darbą.

Po renginio kiekvienas kabinetą papuošė spalvingais kalendoriais.

Renata MATULAITIENĖ,
Kauno šv. Pranciškaus mokyklos
lietuvių kalbos mokytoja

Vincas Kudirka ir „Tautiška giesmė“

Minint „Tautiškos giesmės“ 115-ąsias ir pasitinkant V.Kudirkos 155-ąsias gimimo metines

Literatūrinė viktorina 9–10 klasių mokiniams

1. Kaip pristatytumėte V.Kudirką?

- a) V.Kudirka – ryškiausias XIX a. pilietinės lyrikos ir satyrinės prozos kūrėjas; XIX a. pab.–XX a. pr. lietuvių tautinio sąjūdžio lyderis;
- b) V.Kudirka – tėvynės meilės dainius;
- c) V.Kudirka – kalbininkas ir tautinių giesmių eiliuotojas bei muzikas;
- d) V.Kudirka – Lietuvos gydytojas, prozininkas, poetas, publicistas, kritikas, vertėjas, varpininkas, laikraščio „Varpas“ redaktorius, vienas iš lietuvių tautinio sąjūdžio ideologų, Lietuvos himno autorius.

2. Kur gimė V.Kudirka?

- a) Raseinių rajone, Pasandravio dvare;
- b) Šakių rajone, Kudirkos Naumiestyje;
- c) Vilkaviškio valsčiuje, Paežerių kaime.

3. Kuri iš šių datų yra V.Kudirkos gyvenimo data?

- a) 1869–1933;
- b) 1858–1899;
- c) 1862–1932.

4. Kokia kalba mokėsi V.Kudirka pradinėje mokykloje? Kodėl?

- a) lenkų kalba, nes jo tėvai buvo sulenkėję Lietuvos bajorai;
- b) lietuvių, nes jo tėvas buvo slaptos lietuviškos mokyklos daraktorius;
- c) rusų kalba, nes tuomet Lietuva įėjo į carinės Rusijos sudėtį ir buvo uždrausta lietuvių kalba; mokytojas net per pertraukas draudė kalbėti lietuviškai.

5. Dėl kokių priežasčių V.Kudirkai dvejiems metams teko pertraukti mokslus Marijampolės gimnazijoje?

- a) sunkiai susirgo tėvas ir teko padėti dirbti namuose ūkio darbus;
- b) V.Kudirka 1877 m. tėvo verčiamas išvažiavo mokytis į Seinų kunigų seminariją;
- c) už lietuviškų knygų platinimą buvo ištremtas į Sibirą.

6. Kada tėvas jo išsižadėjo kaip sūnaus?

- a) kai mirė Kudirkos mama ir tėvas vedė kitą – šešiolikmetę kaimynę;
- b) kai buvo pašalintas iš seminarijos „dėl pašaukimo stokos“;
- c) kai tėvas turėjo skolų, tačiau iš sūnaus kunigo nesulaukė paramos.

7. Koku tikslu V.Kudirka išvyksta į Varšuvą?

- a) universitete studijuoja mediciną ir gauna gydytojo diplomą;
- b) caro žandarų ištremiamas kaip sulenkėjęs aktyvistas, daras neigiamą įtaką jaunimui;
- c) suserga džiova ir Lietuvos klimatas netinkamas jo silpnai sveikatai.

8. Pirmoji V.Kudirkos publikacija lietuviškoje spaudoje:

- a) 1888 m. „Lietuviškajame balse“ buvo išspausdintas originalus eilėraštis „Gražu, gražiau ir gražiausia“;
- b) 1885 m. „Aušroje“ išspausdintas eiliuotas satyrinis eilėraštis „Kodėl žydai nevalgo kiaulienos“;
- c) „Varpe“ išspausdinta „Tautiška giesmė“, išgarsinusi V.Kudirką kaip poetą ir muziką.

9. V.Kudirka mėgo rašyti progius eilėraščius. Kuris iš šių eilėraščių parašytas „Varpo“ pirmajam numeriui pažymėti? Kuris universiteto baigimo proga? O kuris „Varpo“ dešimtmečiui paminėti?

- a) „Tautiška giesmė“...
- b) „Labora“...
- c) „Varpas“...

10. Kurios aforistinės mintys yra iš V.Kudirkos eilėraščių?

- a) „Darbuosmės ir eisme, kur šaukia tėvynė! Mylėsme ir gerbsme, ką proseniai gynė! Tėvynė iš miego pabus.“
- b) „Gyvenimo knygą skaityk laps į lapą, Nestodams, kad kartais, į tinginius kliuvęs, Tu nesupelytum ir neitum į kapą Be likusio ženklo, kad žmogumi buvęs.“
- c) „...visi sviete lygūs yr ponai, Nes visuos lygiai Kristus gyvena.“
- d) „Pirmyn gi, vyrai, už tėvynę. Už brangią žemę Lietuvos! Ją bočių bočiai amžiais gynė, Už ją ir jų vaikai kovos!“
- e) „Tėvynė žiūri į tave, kelkis – tu jai reikalingas!“

11. Kaip vadinasi vienintelis V.Kudirkos eilėraščių rinkinys? Kada išleistas?

- a) „Pavasario balsai“ (1895 m.);
- b) „Laisvos valandos“ (1899 m.);
- c) „Dainos“ (1894 m.).

12. Kokia menine priemone pagrįstas V.Kudirkos eilėraščio „Gražu, gražiau ir gražiausia“ pavadinimas? Kokių tikslų?

- a) išvardijimas, norint pabrėžti siekių gausumą;
- b) gradacija (laipsniavimas), akcentuojamas siekių prasmingumas ir idealų sudėtingumo didėjimas;
- c) metafora, siekiama emocianalumo ir vaizdingumo.

13. Iš kokio V.Kudirkos eilėraščio yra ši eilutė: „Vardan tos Lietuvos vienybė težydi“? Ar ji atitinka dabartinės kalbos kultūros normas?

- a) iš „Tautiškos giesmės“: „vardan“ yra polinksnis, todėl pagal dabartinės kalbos normas turėtų būti „Lietuvos vardan...“;
- b) taip, atitinka bendrinės kalbos normas;
- c) „vardan“ iš viso nebevertojamas, reikėtų keisti į „Dėl tos Lietuvos...“, tačiau saugant autorystę paliktas tuomet vartotas žodis.

14. Kas yra satyra?

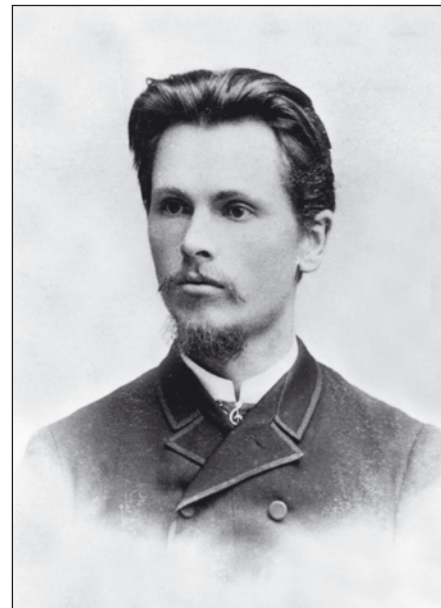
- a) kūrinys, kuriame piktai juokiamasi iš neigiamų visuomenės gyvenimo reiškinių ar žmonių ydų;
- b) komišką išpūdį sukeliantis žodžių žaismas, pagrįstas skirtingos reikšmės žodžių garsiniu panašumu;
- c) netikėtas įžaidimas, klasta, nemalonus.

15. Ar tarp nurodytų kūrinių yra V.Kudirkos satyrų?

- a) „Paršiuko puota“;
- b) „Viršininkai“;
- c) „Lietuvos tilto atsiminimai“.

16. Kurie personažai yra iš V.Kudirkos satyrų?

- a) Paikžentis, Babunė Krauzė, Vacius Kozlovskis, Ardžinaldas Pumpas-Pumpotaukšlis;
- b) Kruglodurovas, Rylosujevas, Padlec-

kojus, Kopeikoliubovas, Merzavcevas;

c) Bibelforšeris, Rudnosiukas, Pimpaila, Molio Motiejus, Sieksnis Sprindžio vaikas.

17. Kokią išliekamąją vertę turi V.Kudirkos knyga „Statrašos ramsčiai“ (1890 m.)?

- a) tai surinktų liaudies dainų leidinys;
- b) tai pirmasis lietuvių kalbos rašybos vadovėlis;
- c) tai poetinė proza parašytų vaizdėlių ciklas.

18. Kada ir kur pirmą kartą buvo paskelbta V.Kudirkos „Tautiška giesmė“?

- a) V.Kudirka šį kūrinį parašė ir paskelbė literatūros, politikos ir mokslo dvimėnesiniame laikraštyje „Varpas“ 1898 m. lapkričio–gruodžio mėn. Nr. 6;
- b) pirmame laikraščio „Aušra“ numeryje 1883 m.;
- c) paskutiniame „Varpo“ numeryje 1906 m.

19. Kas parašė muziką „Tautiškai giesmei“?

- a) Mikalojus Konstantinas Čiurlionis;
- b) Jonas Basanavičius;
- c) Vincas Kudirka.

20. Ką laisvalaikio mėgo daryti V.Kudirka?

- a) mėgo smuikuoti;
- b) augino rožes;
- c) gamino muzikos instrumentus.

P. S. Tarp atsakymų gali būti ir keli variantai teisingi.

Atsakymų lentelė

Klausimo Nr.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Teisingas (-i) atsakymas (-ai)	a, d	c	b	c	b	c	a	b	a) „Varpo“ dešimtmečiui b) Universiteto baigimo proga c) „Varpo“ pirmajam numeriui	b, c, e	b	b	c	a	b, c	b	b	a	c	b

Danutė RAČKAUSKIENĖ, Alytus

DIALOGAS

Vyriausioji redaktorė
Elena Tervidyte
Tel. 234 4328,
mobil. 8 ~ 699 38 150,
telena@takas.lt

www.dialogas.com

PASITEIRAUTI – tel. 234 1571

Redaktorė **Lizeta Lozuraitytė**: redaktore@dialogas.com; tel. 234 0482
Apžvalgininkas **Vytautas Strazdas**: apzvalgininkas@dialogas.com; tel. 234 6943
Korektorė **Lina Paragytė**: korektura@dialogas.com
Maketuotojas: maketas@dialogas.com
Vyr. buhalterė **Rasa Krilavičiūtė**: buhalterija@dialogas.com
Administratorė: info@dialogas.com; tel./faksas 234 1571
Prenumerata: prenumerata@dialogas.com

Savaitraščio indeksas 0017.
Redakcija: Antakalnio g. 31, LT-10312 Vilnius. Faksas 234 1571
Jmonės kodas 221262680. Atsiskaitymoji sąskaita LT72 70440 6000118958
AB SEB bankas. Banko kodas 70440.

Straipsnių autorių mintys gali nesutapti su redakcijos nuomone. Už reklamos, skelbimų ir mokamų straipsnių turinį redakcija neatsako. Rankraščiai nerecenzuojami ir negrąžinami. Kopijuoti ar platinti savaitraštyje publikuojamą medžiagą be redakcijos sutikimo draudžiama.

Leidžia UAB „Polilogas“.

REMIA SPAUDOS, RADIO IR TELEVIZIJOS RĖMIMO FONDAS

Media Support Foundation

Išleina ketvirtadieniais.
Laikraštis leidžiamas nuo 1992 m. sausio 10 d. SL 093. 4 sp. I. Tir. 1879 egz.
Spausdino UAB „Lietuvos rytas“ spaustuvė,
Gedimino pr. 12a, LT-01103 Vilnius.
ISSN 1392–1916

MOKYKLOSE

Nepralieti kraujo ir garantuoti ramybę pasauliui

„Kai taikos ramybė leidžia džiaugtis gyvenimu, retas susimąsto apie kariuomenės svarbą ir kario profesiją. Bet ir taikos metu nederėtų pamiršti Napoleono Bonaparto žodžių: „Kas nemaitina savo armijos, tas maitina svetimą“, – rašo „Dialogui“ Alytaus Vidzgirio pagrindinės mokyklos lietuvių kalbos mokytoja **Laima Staučaitė**. Pedagogė papasakoja, kaip jos ugdymo įstaigos mokiniai ir mokytojai renginiu „Dainuojame istorines ir karo dainas“ iškilmingai paminėjo 95-ąsias Nepriklausomos Lietuvos kariuomenės atkūrimo metines. „Renginyje dalyvavęs Lietuvos kariuomenės Saumos pajėgų Didžiosios kunigaikštienės

Birutės motorizuotojo pėstininkų bataliono vyresnysis leitenantas Donatas Suchockis pademonstravo skaidres ir filmuotą medžiagą, žiurovus supažindino su garbinga Lietuvos kariuomenės istorija. Svečias pasakojo ir apie tai, kuo gyvena šiandienos kariai: apie jų kasdienybę, išbandymus, rūpesčius. Pasakojimą svečias baigė kiekvienam kariui svarbia mintimi: „Nepralieti niekieno kraujo, garantuoti ramybę visam pasauliui ir savo amžiui – štai didžiausias šaunumas“, – dalijasi informacijos autorė. Po oficialiosios dalies į sceną dainuoti kilo 7–10 klasių mokiniai, konkursui juos paruošė muzikos mokytojas Giedrius Griškevičius.

Tarmių diena Šilavoto pagrindinėje

Prienų r. Šilavoto pagrindinės mokyklos lietuvių kalbos mokytoja **D.Dainienė** ir bibliotekininkė **E.Striaušienė** parašė „Dialogui“ apie Tarmių dieną savo ugdymo įstaigoje. „Pakeliauti po visus Lietuvos regionus pasiūlė mergaičių vokalinio ansamblio atliekama daina „Lietuvos traukiniai“. Pirmiausia į svečius pakvietė artimiausi mūsų krašto kaimynai – dzūkai. Jais tądien tapo septintokai. Pasisekė jiems – klasėje turi tikrą dzūkaitę Pauliną. Tai ir porino, ir vaidino, ir dzūkų stalą pristatė. Net itin šiuolaikišką dainą apie dzūkų „briedžį“ visi padainavo. Šeštos klasės mokiniai tapo rytų aukštaičiais. Klausėmės pasakos apie gil-

tinę, mokėmės žaisti žaidimą „Kanapyčia“, vaišinomės skaniais pyragėliais. O tuomet patraukėme į vakarus, į Žemaitiją <...>. Puikiai šiame renginyje derėjo devintos klasės mokinių vykdyto projekto „Tautos dvasios beiėskant“ pristatymas. Jie parodė pačių sudarytą Šilavoto krašto lankytinų vietų žemėlapi, pasidalijo išpūdziais iš Prienų krašto muziejaus organizuotos stovyklos „Davatkyne“. Mokiniai papasakojo, kad jie lankė savo krašto žymias vietas: Žarstos ir Mikališkio koplytėles, parodė nufilmuotus šių kelionių metu vaizdelius, pristatė surinktą medžiagą, – sėkmingo renginio išpūdziais dalijasi pedagogės.

Tarmių rytmetys Tytuvėnų gimnazijoje

Siekdama, kad jos jauniausi mokiniai niekur nevažiuodami galėtų išgirsti įvairių šalies regionų tarmes, Kelmės r. Tytuvėnų gimnazija kartu su Kultūros centru (KC) surengė bendrą rytmetį „Maža tauta su dideliu žodynu“. Renginyje pasirodė KC vaikų kolektyvai „Taršdynėlė“ ir „Čia yr“ (vadovė Neringa Bagdonavičienė), gimnazijos folkloro grupė „Radastėlė“ ir kanklininkų ansamblis (vadovė Lina Baranauskienė) bei keturiems Lietuvos regionams atstovaujantys 1–4 klasių mokiniai. Apie Tarmių metams skirtą savo gimnazijos renginį „Dialogui“ pasakoja mokytoja **Bronisla-va Buchienė**: „Pirmokai paruošė pasaką ir

žaidimą iš Dzūkijos krašto (mokytoja Edita Maziukienė). Antrokų mokytoja Sniegina Venckūnienė padėjo savo mokiniams pajausti suvalkiečių būdą bei parengti dainą. Trečiokai tapo aukštaičiais. Jų mokytoja Daiva Pocienė pati „iš pa Utenas“, tai ir vaikai sekė pasaką šia aukštaičių šnekt. Na, o žemaitė iš Tytuvėnų Dalia Lauraitienė pamokė savo ugdytinius ryškesnio žemaičiavimo. Intarpuose tarp pasirodymų vedėjai pabėrė daug specifinių tarmiškų žodžių. Šventės dalyviams teko juos „iš-versti“ į bendrinę lietuvių kalbą. Kad nuskambėtų ir autentiškos tarmės, rytmečio organizatoriai pasikvietė svečių...“

ŠIAME „DIALOGO“ NUMERYJE MINIMA 41 UGDYMO ĮSTAIGA

„Minties“ gimnazija, Panevėžys
„Romuvos“ gimnazija, Šiauliai
„Saulėtekio“ gimnazija, Šiauliai
„Saulėtekio“ progimnazija, Panevėžys
Bartninkų Jono Basanavičiaus vidurinė, Vilkaviškio r.
Bazilionų vidurinė mokykla-darželis, Šiaulių r.
Bubių, Šiaulių r.
Daugėlių lopšelis-darželis, Šiaulių r.
Didždvario gimnazija, Šiauliai
Dirvonėnų, Šiaulių r.
Garliavos Jonučių vidurinė, Kauno r.
Ylakių vaikų lopšelis-darželis, Šilutės r.
Jotvingių gimnazija, Alytus
Juliaus Janonio gimnazija, Šiauliai
Kairių pagrindinė, Šiaulių r.
Kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų pagrindinė, Panevėžys
Kuršėnų Stasio Anglickio, Šiaulių r.
Lizdeikos gimnazija, Radviliškis
Meno, Raseiniai
Mokykla-darželis „Puriena“, Kėdainiai

Mokykla-darželis „Rūtėlė“, Kaunas
Molėtų gimnazija, Molėtai
Mosėdžio vaikų lopšelis-darželis, Skuodo r.
Muzikos, Alytus
Pavenčių, Šiaulių r.
Raudėnų, Šiaulių r.
Rokų vidurinė, Kaunas
Saugų vaikų darželis, Šilutės r.
Simono Daukanto gimnazija, Šiauliai
Skaistakalnio pagrindinė, Panevėžys
Stasio Šalkauskio gimnazija, Šiauliai
Šiaulių universiteto gimnazija, Šiauliai
Šilavoto pagrindinė, Prienų r.
Šiluvos vidurinė, Raseinių r.
Šv. Pranciškaus, Kaunas
Tytuvėnų gimnazija, Kelmės r.
Valdorfo, Vilnius
Ventos muzikos, Akmenės r.
Verbūnų, Šiaulių r.
Vidzgirio pagrindinė, Alytus
Židikų Marijos Pečkauskaitės vidurinė, Mažeikių r.

SEMINARAI

Anglistai gilinosi į rašymo gebėjimų vertinimo kriterijus

Šiaulių „Saulėtekio“ gimnazijos anglų kalbos mokytoja **Kristina Urbonienė** praneša „Dialogui“ apie minėtoje mokykloje įvykusį seminarą anglų kalbos mokytojams „Anglų k. rašymo gebėjimų vertinimo kriterijai (B1 / B2 lygiu)“, jį „Saulėtekio“ gimnazija organizavo kartu su Lietuvos anglų kalbos mokytojų asociacija (LAKMA). Seminaro lektorė, Vilniaus universiteto dėstytoja Rita Juknevičienė aptarė rašymo gebėjimų vertinimo kriterijus, pasiūlė mokytojams įvairių būdų, kaip turtinti mokinių vartojamą žodyną, kaip skatinti mokinius vartoti retesnius anglų kalbos žodžius, kaip motyvuoti nebijoti klysti ir iš savo klaidų mokytis. Seminaro dalyviai mokėsi interpretuoti vertinimo kriterijų aptartis, atpažinti įvairius kalbinius vienetus, rodančius kalbinės raiškos kokybę. Dalyviai grupelėse diskutavo apie pateiktą rašinių turinį, teksto rišlumą, junglumą, leksinių bei gramatinių struktūrų įvairovę, taisyklingumą. Anglistai mokytojai vertino rašinius bei analizavo mokinių kalbą.

KONKURSAI

S.Šalkauskio gimnazijos jaunųjų žurnalistų sėkmė

■ Už gebėjimą plėtoti pasirinktą temą Šiaulių Stasio Šalkauskio gimnazijos jaunieji žurnalistai pripažinti konkurso „Tu gali daugiau“ laureatais.

Šiaulių Stasio Šalkauskio gimnazijos jaunieji žurnalistai (vadovė R.Solovjovienė) dalyvavo Neformaliojo švietimo asociacijos „Jaunimo akademija“ iniciatyvų konkurse „Tu gali daugiau“. Komanda atliko žurnalistinį tyrimą „Ar jums svarbu pažinti pasaulį?“, sukūrė filmą „Mums tai rūpi“ ir jį pristatė projekto „Pasaulis ir aš“ vertinimo komisijai. „Konkurse daly-

vavo 24-ios šalies mokyklų mokinių komandos. S.Šalkauskio gimnazijos jaunųjų žurnalistų darbas buvo įvertintas puikiai. Kompetentingos komisijos sprendimu už gebėjimą plėtoti pasirinktą temą šalkauskiečiai pripažinti laureatais“, – praneša „Dialogui“ gimnazijos Neformaliojo švietimo ir pagalbos skyriaus vedėja **Irena Kiltanavičienė**.

Pagal Jėzaus mokslą vynas yra kraujas (velnias), kurį per mišias geria net Popiežius.

Karaliaus Mindaugo blaivybės draugija

Užs. 500

SUKAKTYS

Skaistakalnio pagrindinei – 40

„40-ajam Panevėžio Skaistakalnio pagrindinės mokyklos gimtadieniui ruošėsi visa mokyklos bendruomenė: rašė sveikinimus, puošė klasių ir koridorių erdves, 7 ir 8 klasių mokiniai rašė jubiliejui skirtus laiškus, rašinius, kūrė eilėraščius, pradinukai – įvairias kompozicijas (jomis puošė sienas). Be to, visą savaitę mokiniai rinko medžiagą apie mokyklą, domėjosi jos istorija. Surasti reikiamų žinių nebuvo sunku, nes bibliotekoje galėjo pavartyti metraščius. Klasėse vyko viktorinos, pokalbiai, kurių metu mokiniai ne tik susipažino su mokyklos istorija, bet ir patys papasakojo savo tėvelių, kurie mokėsi šioje mokykloje,

atsiminimus. Pasipuošusi mokykla sulaukė šventinės savaitės...“ – pasakoja „Dialogui“ lietuvių kalbos mokytoja **Aldona Talalienė**. Šventinę savaitę mokykloje vyko liaudiška vakaronė, diskotekos, viktorina, personažų ir manekenių, pasipuošusių suknėlėmis iš antrinių žaliavų, pasirodymai, 40-ies balionų fiesta, protų mūšis, mišios Kristaus Karaliaus katedroje, koncertas (visus pradžiugino netikėtai pasirodęs ir pasveikinęs bei kelias dainas padainavęs Radžis Aleksandrovičius, buvęs šios mokyklos mokinytis). Po šventinio koncerto mokytojų kolektyvas išvyko į edukacinę kelionę į Anykščius.

KONKURSAI

Angelo žinios įkvėpti

Jau dešimtąjį kartą į Raseinių r. Šiluvos vidurinę mokyklą rinkosi respublikinio vaikų kūrybinių darbų konkurso „Angelo žinia“ dalyviai. Konkurso tikslas: lavinti vaikų meninius įgūdžius, atsižvelgiant į krikščioniškąją kultūrą ir įprasminant tradicinių švenčių

džiaugsmą. Šiomet projekto dalyvių laukė staigmena – kūrybinės dirbtuvės, kurioms vadovavo dailininkas Valdas Barakauskas ir Raseinių meno mokyklos dailės mokytoja metodinė grafikė Gintarė Norkienė. Mokinių sukurti darbeliai drobėje su akrilu ir modeliavimo pastomis papuoš Raseinių rajono švietimo centro erdves. Mažiausieji konkurso dalyviai sukurtais angeliukais iš netradicinių medžiagų dekoruos mokyklų klases. Savo darbelius medžio gabalėlyje su akrilu ir aukso folija kūrė į konkursą vaikus lydėję dailės ir tikybos mokytojai. Juos naujos technikos mokė Šiaulių dailės galerijos „Skizze“ galerininkė Daiva Skrupskelytė. Apie tai „Dialogui“ parašė Šiluvos vidurinės mokyklos dailės mokytojas Algirdas Bingelis.

KONFERENCIJOS

IT poveikis gimnazistų akimis

Šiaulių Didždvario gimnazijoje vyko šios mokyklos mokinių seimo organizuota konferencija „Informacinių technologijų poveikis mūsų gyvenimui“. Konferencijoje dalyvavo Šiaulių „Romuvos“, Juliaus Janonio, Simono Daukanto, Stasio Šalkauskio, Šiaulių universiteto, „Saulėtekio“, Didždvario gimnazijų atstovai. Konferencijoje Lietuvos moksleivių sąjungos prezidentė Enrika Savickaitė pristatė projektą „Kalbą kuriu AŠ!“, kurio pagrindinis tikslas – priminti ir parodyti moksleiviams, kaip svarbu yra kalbą vartoti taisyklingai ir padėti ją populiarinti bei papildyti taisyklingais lietuviškais žodžiais. Konferencijoje visų gimnazijų ats-

tovai trumpai pristatė informacinių technologijų poveikį, kurį dažniausiai jaučia jų gimnazijų mokiniai, ieškojo teigiamų ir neigiamų IT pusių, svarstė, kaip būtų galima atkreipti mokinių dėmesį į neigiamus IT padarinius, kaip sumažinti jaunų žmonių priklausomybę nuo mobiliojo telefono, socialinių tinklalapių, – skelbiama Didždvario gimnazijos pranešime.

MOKYKLOSE

Adventinių giesmių popietė

Lapkričio 29-osios popietę Kauno Rokų vidurinės mokyklos salėje šurmuliavo pradinukai: jie drauge su mokytojais rengėsi adventinių giesmių popietei. Vieni kabino giesmių iliustracijas, kiti dengė stalus baltais staltiesėmis, tretį dėliojo žvakides... „Kai žvakių liepsnelės supleveno skaisčiomis liepsnelėmis, tautinės saviraiškos būrelio mokiniai, vadovaujami pradinų klasių mokytojos Virginijos Praškevičiūtės, renginį pradėjo mįslėmis – jų būta daug ir įdomių. Bet ši popietė – priešadventinė, todėl tikybos mokytoja Inga Grauzžinienė šventiškai nusiteikusiems mokiniams papasakojo apie advento laukimo prasmę, apie vainiką. Apie keturias advento žvakes pasakojo patys mokiniai. Visi sužinojo, jog seniau per adventą žmo-

nės sunkių darbų nedirbdavo, didelių linksmybių nekeldavo. Todėl ir advento giesmių popietė pradėta ramiai išsiskaičiavus...“ – pasakoją „Dialogui“ mokyklos logopedė Jadvyga Jokubauskienė. Vis kitokiomis skaičiuotėmis iškviesti visų

klasių kolektyvai vieni už kitus gražiau traukė giesmes, – to juos išmokė muzikos mokytoja Gražina Sauspreikšaitienė. Kad linksmiau visiems būtų, tarp giesmių ir įdomių porinimų buvo žaidžiami adventiniai vaikų žaidimai.

Patriarcho gimtadienis etnokultūriniame kontekste

Praėjo jau ketvirtis amžiaus, kaip Vilkaviškio r. Bartninkų vidurinei mokyklai suteiktas garbingas Jono Basanavičiaus vardas. Jis įpareigoja mūsų mokinius artimai pažinti šią unikalią asmenybę, mokyti tautiškumo, domėtis savo krašto istorija, senolių tradicijomis ir papročiais. Tad kiekvienais metais visą savaitę mokykla skiria kryptingam patriarcho gimimo metinių paminėjimui. Šiomet visi renginiai buvo siejami su etnine kultūra.

Savaitę pradėjome jau 13-ąjį kartą organizuotu tarptautiniu tradiciniu bėgimu „Jono Basanavičiaus tėviškė (Ožkabaliai) – Bartninkų Jono Basanavičiaus vidurinė mokykla“. Bėgime dalyvauja sportininkai ne tik iš Lietuvos, bet ir iš kaimy-

ninės Lenkijos, Rusijos. Pirmieji Bėgikai, startavę tėviškėje, atstumą (5,9 km) įveikė greičiau nei per 20 minučių. Muziejinių būrelių nariai, akcentuodami svarbiausius Basanavičiaus nuopelnus lietuvių tautai, jos istorijai, literatūrai, archeologijai, medicinai, mokyklos bendruomenei parengė ir pristatė parodą „Jonas Basanavičius – įvairialypė asmenybė“. Vienuoliktokai fotografijos pamoką vedė J. Basanavičiaus sodyboje-muziejuje, kur įamžino autentiškos Suvalkijos sodybos detales. Geriausius savo darbus mokiniai eksponavo fotografijos parodoje „Pro ažuolų šakas“. Pradinių klasių mokiniai vieną dieną skyrė integruotam projektui „Piešiame Atgimimo ažuolyną“: prieš palinkdami

prie kolektyvinio piešinio pradinukai sekė Basanavičiaus užrašytas pasakas, dainavo, žaidė, o ketvirtokai priminė svarbiausius J. Basanavičiaus gyvenimo nuopelnus Lietuvai.

Savaitės viduryje J. Basanavičiaus sodybos-muziejaus darbuotoja A. Miliauskaitė pakvietė 7–9 klasių mokinius išbandyti jėgas protų mūšyje „Ką žinau apie Suvalkijos etninę kultūrą?“ Vainikavo savaitę Tarmių metams, o kartu ir J. Basanavičiaus 162-ajam gimtadieniui skirta liaudiška vakaronė „Suvalkietišrame kieme – visa Lietuva“.

Angelė BARONIENĖ,
Vilkaviškio r. Bartninkų
Jono Basanavičiaus vidurinės
mokyklos direktoriaus
pavaduotoja ugdymui

Nuo 2014-ųjų sausio „Dialogas“ NEBEBUS LEIDŽIAMAS!

DIALOGAS

Tačiau šiais metais Jūs dar turite galimybę PRENUMERUOTI švietimo savaitraštį „Lietuvos pašto“ skyriuose arba mūsų internetinėje svetainėje www.dialogas.com.

Skaitytojai ar mokyklos, kurios paskubėjo ir, redakcijai nepaskelbus prenumeratos, užsisakė „Dialogą“ 2014-iesiems, NESIJAUDINKITE – pinigus grąžinsime į tas sąskaitas, iš kurių jie buvo pervesti.

Ne noras išprovokuoti išskirtinį dėmesį sau paskatino redakciją prieš du mėnesius paskelbti apie leidybos nutraukimą. Tai buvome priversti padaryti būtent dėl skubančiųjų užsiprenumeruoti ir prenumeratą norinčių priimti įstaigų.

Tuo pačiu norime gerbiamiems pedagogams priminti, kad kviečiame savaitraštį ne tik prenumeruoti ir skaityti, bet ir jį rašyti. Pasinaudokite paskutinėmis „Dialogo“, kaip Jūsų tribūnos, teikiamomis galimybėmis.
Laukiame.

„Dialogo“ redakcija